БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 297 (8822)
ДЕКАБРИИН 19
ПЯТНИЦА
1958 он

Сэн 20 мүнгэн

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум 1958 оной декабриин 17-до хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ. «Һүүлэй табан жэлдэ хүдөө ажахын хүгжэлтын дүнгүүд, хүдөө ажахын продуктнуудые саашадаа бүри ехээр үйлэдбэрилхэ зорилгонууд» тухай КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлөө.

Нүхэд А. И. Козлов (КПСС-эй Читын обкомой секретарь), С. Камалов (Узбекистанай КП-гэй ЦК-гэй секретарь), В. В. Грачев (Курска областиин Хомутовско районой Калиновка тосхоной колхозой түрүүлэгшэ), А. И. Гаевой (Украинын КП-гэй Днепропетровско обкомой секретарь), И. Д. Мустафаев (Азербайджанай КП-гэй ЦК-гэй секретарь), партийнабэшэ академик Т. Д. Лысенко, Е. И. Андреева (Тамбовско областиин Мичуринска районой Коминтернын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ), С. А. Тавмасян (Армениин КП-гэй ЦК-гэй секретарь), Ф. Т. Моргун (Казахска ССР-эй Кокчетавска областиин «Толбухинский» совхозой директор), Н. В. Киселев (КПСС-эй Ростовско обкомой секретарь) үглөөнэй заседани дээрэ үгэ хэлээ.

Нүхэд Д. Д. Караев (Туркменистанай КП-гэй ЦК-гэй секретарь), И. П. Руденко (Украинын КП-гэй Винницкэ областиин Ямпольска райкомой секретарь), В. П. Мжаванадзе (Грузиин КП-гэй ЦК-гэй секретарь), С. К. Коротков (Чувашска АССР-эй Вурнарска районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ), И. Г. Кэбин (Эстониин КП-гэй ЦК-гэй секретарь), И. В. Капитонов (КПСС-эй Московско обкомой секретарь), Ф. Г. Береговой (Украинын ССР-эй Черкасска областиин Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ), Н. Ф. Мануковский (Воронежско областиин Ново-Усманска районой Кировэй нэрэмжэтэ колхозой механизатор), А. В. Гиталов (Кировоградска областиин партиин XX съездын нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадын бригадир) үдэшын заседани дээрэ үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум дээрэ

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй декабриин 16-най үдэшын заседани дээрэ КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүнэй кандидат, КПСС-эй Свердловско обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. П. Кириленко** түрүүлэн үгэ хэлээ.

—Хүдөө ажахые дэбжээхын түлөө манай партиин, бүхы советскэ арадай табан жэлэй тэмсэл гайхамшагта үрэ дүн харуулба,—гэжэ тэрэ хэлээ.—Энэнь нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл дотор эли тодоор харуулагдаа. Ленинэй захяа заабарие, коммунистическэ байгуулалтын ёһо гуримые бодото байдал дээрэ зүб һайнаар бэелүүлхэ талаар манай партиин Центральна Комитедэй сэсэн мэргэн юумэ хэһэндэнь туйлай ехээр баярлажа, омогорхохо ёһоороо омогорхонобди.

—Тинхэтээ хамта,—гэжэ нүхэр Кириленко хэлэбэ,—ЦК-гэй сентябриин Пленумэй, партиин XX съездын шиидхэбэринүүдэй бэелүүлгые һаалдуулха һэдэлгэ гаргаһан партида харша Маленков, Каганович, Молотов, Булганин болон Шепиловэй бүлэг тухай мүнөөдэр үшөө дахин хэлэнгүй аргагүй байна. Манай ороной туйлаһан асари ехэ амжалтануудые хараад байхада бүхэжо бологшодой эшхэбтэрээр панаруудтаһаниинь, энэ бүлэгые саг тонь элишэлэн, үй бута сохиһон манай ленинскэ Центральна Комитедэй хэды шэнээн зүб юумэ хэһэниинь эли тодоор харагдана.

Областиин хэрэглэмжын ниитэ фондодо оруулхын тулада мяха, һү, түлэгэ өөһэдөө өөһэдтөө бэлэдхэлэй хубиие ойрын жэлнүүдтэ ниилүүлэд ехэдхэхэ гэһэн шухала зорилгые шиидхэхын тулада Свердловско партийна организациин гаргажа байһан оролдолго тухай нүхэр Кириленко хэлэбэ. Энээнтэй дашарамдуулан хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абаха зорилгонууд тухай тэрэ хэлээ.

Советскэ арадта зорюулан эдеэ хоолой продуктнуудые элбэг ехэ болгохо гэһэн асари ехэ, арюун һайхан зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула Свердловско партийна организаци, областиин ажалшад бүхы шадалаараа оролдохо гэжэ нүхэр Кириленко партиин Центральна Комитедые найдуулба.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүнэй кандидат, Белоруссиин КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр **К. Т. Мазуров** үгэ соогоо иигэжэ хэлэбэ:

—Хүдөө ажахын бүхы асуудалнуудай талаар, мүн тэрэшэлэн гүрэнэй болон ажахын байгуулалтын бусад бүхы асуудалнуудай талаар манай партиин Центральна Комитедэй политическэ хараа шугамыень, бодото ажал-ябуулгыень бүхы советскэ арад һайшаана.

—Белоруссиин хүдөө ажахы,—гэжэ тэрэ хэлэбэ,—дайнай үедэ тон ехээр һандаргагдаһан байгаа. Тинхэдэ 1953 он хүрэтэр ябуулагдаһан зүб бэшэ политика тэрээндэ ехэ хангаая хүндэ хүшэр нүлөө үзүүлһэн юм. Дайнай һүүлээрхи найман жэл соо дайнай урда тээ байһан ургамалгын талмай хүсэлдүүлэгдэжэ шадагдаагүй, орооһо тарянай, хартаабхын бүхы ургасань дайнай урда тээхи ургасын оройдоо гурбанай хоёр хубида хүрэһэн байна. Лён тарилга тон ехээр задагайруулагдаһан, малай тоо дайнай урда тээхиһээ һураггүй үсөөн болоһон юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республика дотор орооһо таряа, хартаабха, лёной утаһа, һү, мяха болон хүдөө ажахын бусад продуктнууд ехээр абтадаг боложо, колхозуud болон колхознигуудай олзо доход ургаа. Эдэ бүгэдэ хадаа ниитын ажахые хүгжөөхэ талаар колхознигуудые материальна урмашуулха ёһо гуримые партиин Центральна Комитедэй һэргээһэнэй ашаар туйлагдаһан байна.

Ерэхэ долоон жэл соо Белоруссиин хүдөө ажахые хүгжөөхэ асуудалнууд тухай нүхэр Мазуров саашань хэлэбэ. Хүдөө ажахые хүтэлбэрилгын хэмжээе дээшэлүүлхэ, партийна, советскэ гол хүдэлмэрилэгшэдэй һуралсал эмхидхэхэ, хүдөөдэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха шухала гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ тэрэ хэлээ.

—Табан жэлэй туршада колхозно, совхозно үйлэдбэридэ советскэ арадай туйлаһан түүхэтэ амжалта хадаа манай партиин генеральна хараа шугамай илан мандаһанай эли тодо гэршэ болоно,—гэжэ партиин Калининска обкомой секретарь нүхэр **Ф. С. Горячев** хэлэбэ.—Калининска областьдо имагта энэ жэлдэ колхозуудай олзо доход 1 миллиард 700 шахуу миллион түхэриг болоһон байна.

Гэбэшье областиин хэдэ хэдэн колхозууд, совхозуудта хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса, мал ажалай ашаг шэмэ үшөөл бага байна, малай тоо толгой удаанаар олошорно, кукурузын ургаса бага байна гэжэ нүхэр Горячев тэмдэглэбэ. Калининска областиин эрхэ байдалда нугаһа үсхэбэрилхын тулада анханай байһан нуур сөөрэмүүдые һайнаар ашаглажа болохо гэһэн нүхэр Н. С. Хрущевой ажаглалта, зүбшэлнүүдые һайшаан абанабди гэжэ тэрэ хэлээ.

—Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ манай ороной туйлаһан элитэ ехэ туйлалта хадаа,—гэжэ Таджикистанай КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр **Т. Ульджабаев** хэлэбэ,—бүхы советскэ арадай зохёон байгуулхы эсэшэ сусашагүй ажалай, Коммунистическэ партиин, тэрээнэй Центральна Комитедэй, манай партиин ленинскэ генеральна хараа шугамые бодото байдал дээрэ шууд сэхээр бэелүүлэгшэ ЦК-гэй Президиумэй ябуулһан политическэ, эмхидхэлэй туйлай ехэ хүдэлмэриин аша үрэ болоно.

Энэ хэмгүй ехэ хүдэлмэриин аша үрыень ямаршье область, хизаар болон республикын, тэрэ тоодо Таджикистанай жэшээ дээрэһээ эли тодоор хаража болоно. Манай республика энэ жэлдэ, 1940 онойхитой сасуулхада, хүбэн абалгые гурба шахуу дахин дээшэлүүлээ.

Хүдөө ажахые саашадань дэбжээхэ талаар Таджикистанай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай нүхэр Ульджабаев саашань хэлээ.

Партиин Сталинградска обкомой секретарь нүхэр **И. К. Жегалин** партиин ЦК-гэй сентябриин Пленумэй һүүлээр хүдөө ажахыда болоһон туйлай ехэ хубилалтанууд тухай хэлэбэ. Областиин колхозууд, совхозуудай материальна базын бэхижэжэ, дүй дүршэлтэй хүнүүдээр тэдээнэй хангагдажа байһан тухай тэрэ хэлээд, шэнэ, боро газар элдүүрилэн ашаглалгын удхашанарые тэмдэглэбэ.

Областиин колхозууд, совхозууд энэ жэлдэ гүрэндэ 165 миллион пүүд орооһо таряа худалдаа. Тиихэдэ 1949—1953 онуудай туршада область дунда зэргээр жэлэй 37,5 миллион орооһо таряа худалдадаг байгаа. Область дотор эбэртэ бодо малай, гахайн тоо толгой нилээд олошорһон, колхозуудай, колхознигуудай олзо доход дээшэлһэн байна.

КПСС-эй Оренбургска областиин Адамовска райкомой секретарь нүхэр **В. А. Теляковский** хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ шэнэ газарай туйлай ехэ удхашанартай байһан тухай хэлэбэ. Һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада район дотор 450 мянга гаран гектар шэнэ газар ашаглагдаа. 1956 ондо энэ район гүрэндэ 29 миллион пүүд орооһо таряа тушааһан байна. Энэнь 1953 онойхидо орходоо 16 дахин, һүүлэй 22 жэлэйхидэ орходоо хоёр дахин ехэ болоно. Байгаалиин эрхэ байдалай муу байһан энэ жэлдэ гүрэндэ 15 миллион пүүд орооһо тарян тушаагдаа. Түсэбэй ёһоор 13.500 мянган пүүд тушаагдаха байһан юм.

Совхозуудые байгуулгада зорюулагдаһан гаргаша хэдэн арбаад жэлдэшье бүтүүлэгдэхэгүй юм гэһэн Молотовой баталамжые, партида харша бүлэгэй бусад хабаадагшадай баталамжые ажабайдал буруутуулжа хаяа гэжэ нүхэр Теляковский хэлэбэ. Район соо совхозуудые байгуулгада гүрэн 360 миллион түхэриг гаргашалаа. Тиихэдэ худалдагдаһан продуктын үнэ, совхозуудай ашаг олзо 404 миллион түхэриг болоһон байна.

Колхозно мэдээжэ туршалгаша нүхэр **Т. С. Мальцев** Курганска областиин Шадринска районой «Заветы Ленина» колхоздо олон жэл научна хүдэлмэри хэжэ, Урал шадар эгээ ганданги жэлнүүдтэ элбэг ехэ ургаса абаһан тухайгаа хэлэбэ.

Үгынгөө түгэсхэлдэ колхозно эрдэмтэ хүдөө ажахын наукын асуудалнууд тухай хэлээд, научна хүдэлмэриие үйлэдбэридэ ойртуулха шухала гэжэ тэмдэглэбэ.

КПСС-эй Калининградска обкомой секретарь нүхэр **В. Е. Чернышев** хүдөө ажахые хүгжөөлгын асуудалнуудаар партиин абаһан шиидхэбэринүүдэй туйлай ехэ хүсэтэй байһыень областиин жэшээ дээрэ харуулба. Гэхэтэй хамта хүдөө ажахын продуктнуудай абалгые бүри ехэдхэхэ талаар бии байһан арга боломжые область үшөөл гүйсэд хэрэглэжэ шаданагүй гэжэ нүхэр Чернышев тэмдэглэбэ. Экономическа һула колхозууд, совхозуудые гээгдэлһээнь гаргахын тулада партийна, советскэ организацинууд зохихо хэмжээ абажа байна гэжэ тэрэ хэлээ.

КПСС-эй XXI СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Улан-Удын предприятинууд жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ

Улан-Удэ городой промышленна предприятинууд валовой продукци гаргаха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид декабриин 14-дэ дүүргээ. Үнгэрэгшэ жэлэй 11 һарынхида орходоо энэ жэлдэ промышленна продукци гаргалгань 10 процентээр дээшэлээ.

Съездын урда тээхи мүрысөөндэ олохон коллектив һайн амжалта туйлаһан байна. Городой 25 предприяти жэлэйнгээ түсэбые 11 һарын турша соо дүүргээ. Түрүүшүүлэй тоодо паровозо-вагонно заводой, модоной заводой, «Механлит» заводой, сэмбын фабрикын, хилээмэнэй комбинадай, хилээмэ баридаг 2-дохи заводой коллективүүдые нэрлэмээр. Городой олонхи артельнүүд жэлэйнгээ даалгабарие болзорһоонь урид дүүргэбэ. Улан-Удэ городой промышленна предприятинууд даалгабариһаа гадуур ехэ продукци бүтээн гаргаа.

Жэшээ харуулан ажаллахабди

Үргэн Совет ороноймнай бүхы ажалшад партиингаа XXI съездые ажалай толотомо амжалтаар угтахын түлөө айхабтар ехэ эдэбхи дэбжэлтэтэйгээр хүдэлжэ байна. Энэ үедэ коммунистическэ ёһоор хүдэлхэ гэһэн Москвагай комсомол-залуушуулай шэнэ гайхамшагта үүсхэл орон доторнай ажалай дэбжэлтэ улам ехээр бадаруулба.

«Коммунистическэ ёһоор ажаллаха, ажаһууха, һураха гэһэн энэ дүлэтэ халуун үгэнүүд хаа хаанагүй һайшаагдажа, манай комсомол-залуушуулай ажабайдалай уряа лозунг болоно, коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэ олохын түлөө тэмсэлдэ тэдэниие зоригжуулна. Манайшье республика дотор энэ ехэ хүндэтэ нэрэ зэргэ олохын түлөө тэмсэжэ байһан коллективүүдэй тоо үдэрһөө үдэртэ улам олошоржо байна бшуу. Иимэ ехэ хүдэлөөнэй боложо байхада, үнэн сэхэ совет хүбүүн, басаган бүхэн һанаа амархан, хажуу талада байха аал!

Бидэ, Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комсомол-залуушуулай һүнэй-товарна фермын һаалишад, малшад коммунистическэ ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэхээр шиидээбди. Бидэнэй ажал хүдэлмэри нилээд хүндэтэй, харюусалгатайшье гээшэ. Манай гүүртэ колхозойнгоо ухэр малай үүлтэр саашадань һайжаруулха хүдэлмэридэ үндэһэ һуури табиха байна. Гүүртымнай үнеэд гол түлэб һайжаруулагдаһан үүлтэрэй юм. Тиимэһээ гүүртэһээмнай жэл бүри олон толгой залуу мал артелиингээ гүүртэ, фермэнүүдтэ тараагдана. Тиигэжэ ойрын жэлнүүдтэ һайжаруулагдаһан үүлтэрэй үнеэдэй һаалиин олон гүүртэ, фермэнүүд эмхидхэгдэхэ байна. Энээнһээ гадна бидэнэр мал ажал зүбөөр эрхилхэ түрүү арга дүршэлые олондо нэбтэрүүлхэ, бусадта жэшээ харуулха уялгатайбди.

Саашадаа даажа байһан хүдэлмэреэ эрид һайжаруулхын зорилгоор бидэ комсомол-залуушуулай коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөндэ оролсонобди. Коммунистическэ мүрысөөндэ оролсоод байхадаа, бидэнэр иимэ уялгануудые абанабди:

Ерэхэ долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ гүүртынгээ үнеэн бүриһөө 3000 литрһээ бага бэшэ һү һааха-бди. Тиихэдэ ажал, хүсэ, зөөри шадаал һаа багаар гаргашалжа, һааһан һүнэйнгөө өөрынь үные эрид химдаруулха зорилго табигдана. Ерэхэ 1959 ондо нэгэшье үнеэ һубайруулхагүй, 100 үнеэнһээ 100 тугал абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ, тугал бүхэнэйнгөө амидын шэгнүүр сүүдхэдээ 700 граммаар нэмээхэбди.

Ажал хүдэлмэридөө түрүү онол арга, дүй дүршэлэй болон зоотехническэ эрдэм ухаанай туйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэжэ, мал ажал эрхилхэ культурые дээшэлүүлжэ, колхозойнгоо бусад фермэнүүдэй малшадта жэшээ харуулан ажаллахабди.

Хүн бүхэмнай өөрынгөө дүршэл, шадабарие дээшэлүүлхэ, зооветеринарна курса, һургуулида бултадаа һурахабди, мүн 10-дахи класс дүүргэһэн 3 һаалишамнай ерэхэ жэлдэ зооветинститутда заочноор һурахаар орохо юм.

Гүүртынгээ дэргэдэхи улаан булангые ёһотой соёл культурын гуламта болгохобди. Малайнгаа байрын газаа, зосоохиие ариг сэбэрээр байлгажа, мүн өөһэдынгөөшье гэртэ нарин нягтаар байжа, ариг сэбэрые сахихабди.

Иигэжэ өөһэдынгөө улаан гараар, оролдосото ажалаар коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэ олохомнай лабтай.

Г. Лодоев, комплексно бригадын бригадир,
Н. Пирмаева, зоотехник,
Ц. Дашиева, У. Бадмаева, Е. Содномова, З. Будажапова, Е. Ринчинова, З. Путушкина, А. Сабхандаева, һаалишад,
Б. Пирмаев, мал адуулагша.
В. Мункоев, тэжээлэй цехын хүдэлмэришэн.

«Металлоширпотреб» заводой коллектив жэлэйнгээ даалгабарие болзорһоонь урид дүүргэһэн юм. Энэ заводто ажалладаг электрогагнуурша А. Абубакиров КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ мүрысэхэ зуураа, даалгабаряа үдэр бүри 220—230 процент дүүргэнэ. **Зураг дээрэ:** нүхэр А. Абубакиров ажаллажа байна.

Л. Хайдуровай фото.

ПАРТИИНГАА АНХАРАЛ ОРОЛДОЛГОДО АЖАЛАЙ АМЖАЛТААР ХАРЮУСАЯ

Илалтада уряална

Яруунын аймагай Нарһатын РТС-эй хүдэлмэришэд болон механизаторнууд орон дотор хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ тухай асуудалаар байгша оной декабриин 15-да болоһон КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй шиидхэбэрие үнэн зүрхэнһөө һайшаана.

Энэ болбол хүдөө ажахые тусхай шэглэлтэй болгожо, продукци бүри ехээр абаха гэһэн манай партиин анхарал, оролдолго мүн гэжэ механизатор бүхэн тэмдэглэнэ.

Мүнөө механизаторнууд тус Пленум дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлые ехээр һонирхон уншана. РТС-эй цехүүдээр агитаторнууд ябажа, механизаторнуудые Пленумэй тогтоолтой танилсуулна.

Мүнөө аймагай колхозуудай трактор болон хүдөө ажахын бусад машинанууд РТС-эй туһаламжаар капитальна гү, али ябууд аргаар заһабарилагдажа байна.

Партиин Центральна Комитедэй декабриин Пленумэй тогтоолдо харюу болгон, механизаторнууд 1959 оной январиин 1 болотор 20 трактор заһабарилхын орондо 22 трактор заһабарилха социалистическэ уялга абаа.

Трактор бүхэн түрүү узловой аргаар заһабарилагдана.

Байгша оной декабриин 15 болотор һайн шанартайгаар 15 трактор капитальнаар заһабарилагдажа, ашаглалгада орохоор болонхой. Трактор заһабарилгын түсэбые моторно цех (бригадирнь нүхэр Н. Виноградов), гагнууриин цех (бригадирнь нүхэр Г. Машанов), токарна цех (бригадирнь нүхэр П. Машанов) 150—170 процент дүүргэнэ. Мүн механизаторнуудай олонхинь ажал хүдэлмэридөө һайн амжалта туйлана. Жэшээнь, заһабарилагша Ц.-Д. Доржиев тракторай түлишын аппаратура заһабарилхадаа, үдэрэйнгөө нормо 380 процент хүрэтэр һайн шанартайгаар дүүргэнэ.

Партиин ЦК-гэй декабриин Пленумэй тогтоол шудалагдажа үргэлжэлһөөр.

Б. Эрдынеев.

Үнэн сэдьхэлһээ дэмжэнэб

Һүүлэй табан жэлдэ хүдөө ажахын хүгжэһэн дүнгүүд, продуктнуудые саашадаа бүри ехээр үйлэдбэрилхэ зорилгонууд тухай КПСС-эй ЦК-гэй Пленум дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлтэй танилсаад, Коммунистическэ партиингаа сэсэн хэмжээ-ябуулгые ехэтэ һайшаанабди. Хэдэхэн жэлэй турша соо ороной хүдөө ажахыда ямар ехэ хубилалтын болоһые совет хүн бүхэн мэдэжэ, хаража байна. Энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаһандаа омогорхохо хүнүүд олон.

Манай зооветинститудай багшанар болон студентнэр оронойнгоо хүдөө ажахые саашадань бүри хурданаар хүгжөөлгэдэ хубитаяа оруулха, һуралсалайнгаа хажуугаар колхоз, совхозуудта туһалха байнабди.

Колхозуудта ажалай бүридхэл, түлөөһэнэй гуримые улам нарижуулан һайжаруулха ябадалда хүдөө ажахын эрдэмтэдэй, научна хүдэлмэрилэгшэдэй туһалха шухала тухай нүхэр Н. С. Хрущев элидхэл соогоо онсолон тэмдэглэбэ. Энээниие би бүрин дэмжэнэб. Хүдөө ажахын научно-шэнжэлэлгын институдуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай түлөөһыень эрдэм ухаанай туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн үрэ дүнгүүдтэй холбодог болоо һаа, үнэхөөр һайн байха гэжэ һананаб.

Д. Уртюбаев, зооветинститудай багша.

Хонидой үүлтэр һайжаруулха асуудалаар зүблөөн боложо байна

ЧИТА, декабриин 18. **(Манай корреспондентнүүдһээ телефоноор абтаба).** Сибириин научна шэнжэлэлгын институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ С. С. Крымский Байгал шадар нарин ноохотой хонидой үүлтэрые саашадань һайжаруулха тухай асуудалаар элидхэл хээ. Байгал шадар үсхэбэрилэгдэдэг 148-дахи номерой хонидые үсхэбэрилхэдэ зүйтэй байна гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ. Читын областьдо үсхэбэрилэгдэжэ байгаа иимэ хонид хүйтэндэ тэсэбэритэй байхаһаа гадна, шанар һайнтай нооһо ехээр үгэдэг байна. Шэнэ үүлтэрэй хонид бүхэли жэл соо бэлшээгдэдэг, амидынгаа шэгнүүрээр 90—100 килограмм хүрэтэр татадаг, 9—12 килограмм нооһо үгэдэг юм. Үүлтэртэ хонидые олоор үсхэбэрилхын тула Читын областьдо үүлтэртэ хонидой заводуудые байгуулха шухала гэжэ элидхэлшэ дурадхаа. Тэдэ заводуудта тус бүридэнь 10—12 мянган хонидые үсхэбэрилбэл зүйтэй байна.

Алтайн үүлтэрэй нарин нооһотой хонидые саашадань бүри олошоруулха, үүлтэрыень нарижуулан һайжаруулха арга боломжо тухай асуудалаар элидхэлые үүлтэртэ хони үсхэбэрилдэг Алтайн хизаарай станциин директор нүхэр Г. П. Догель хэбэ. Сибириин научна шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэ И. Ф. Ноздрачев, Омско хүдөө ажахын институдай хүдэлмэрилэгшэ М. Д. Ерменичева гэгшэд хонидой үүлтэрые һайжаруулха тухай элидхэлнүүдые хэһэн байна. Шэнэ, боро газарнуудта хонидые олоор үсхэбэрилхэ арга боломжо тухай элидхэлые Сибириин научна шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэ Б. Мартемьянов хэбэ. Зүүн Сибирьтэхи бэлшээриие үһаар хангаха тухай асуудалаар элидхэлые техническэ наукануудай кандидат Я. Пашенков хэһэн байна. Благовещенскэ хүдөө ажахын институдай кафедрые даагша хүдөө ажахын наукануудай кандидат Б. Лябин хурьгадай үбшэлдэг үбшэн тухай мэдээсээ.

Мариановска госплемрассаднигай директор Е. С. Ковалева элидхэл хэхэ зуураа, «Советскэ меринос» гэжэ үүлтэрэй хонидые бүри олоор үсхэбэрилхэ тухай тэмдэглээ. Пленум дээрэ бусадшье асуудалаар элидхэлнүүд зүбшэн хэлсэгдээ.

Пленумдэ хабаадагшад мүнөөдэрһөө элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлэжэ эхилхэн.

Д. Чимитов, Т. Башкуев.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съездые угтуулан

„1959—1965 ОНУУДТА СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ДААБАРИТА ТООНУУД ТУХАЙ" НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХЭХЭ ЭЛИДХЭЛЭЙ ТЕЗИСҮҮДЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ

Үбгэн коммунистын үгэ

Колхозой клубаар хүн зон дүүрэн, ээлжээгээр бодожо, сээжэ зүрхэнэй оёорһоо гараһан баярай үгэнүүдые хэлэнэд. Энэ хадаа Баргажанай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи комплексно бригадынхид (Ярикто һуурин) нүхэр Н. С. Хрущевой XXI съезд дээрэ хэхэ элидхэлэй тезисүүдые хэлсэжэ байһан байгаа.

Һандалинууд дээрэ олоороо жэрылдэжэ һууһан колхознигуудай дундаһаа урдуурщаг һууһан нэгэ үбгэн үгэ абажа хэлэбэ:

—Партиингаа табяад байһан долоон жэлэй түсэбэй проектые бидэ, колхознигууд, һайшаажа абанабди. Энэ түсэб бидэнэй, арад зоной гараар бүтээгдэхэ түсэб байна. Тиимэһээ бидэнэр бүри эршэмтэйгээр ажалаа хэхэ болонобди.

Энэмнай тус колхозые эмхидхэлсэһэн, энэ хүрэтэр хүгжөөлсэһэн үбгэн колхозник Шагжи Пилданович Пиртанов мүн. Инмэл туладаа нүхэр Пиртанов хүн зондоо хүндэтэй юм. Һаяхан үнгэргэгдэһэн колхозой 30 жэлэй ойн һайндэртэ Шагжи Пилданович бусад колхознигуудтай хамта Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

Коммунист Пиртанов 1928 онһоо энэ колхоз байгуулалсаад, хододоо хүтэлбэрилхы ажалда ябаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Шагжи Пилданович түрүүлэгшын орлогшоор хүдэлмэрилжэ гараа. Энэ шэрүүн хүндэ жэлнүүдтэ арми болон ороноо хоол, хубсаһаар хангалсажа, фашизмые дараха хэрэгтэ тус колхоз ехэхэн хубитаяа оруулаа. Дайнай һүүлээрхи ажана амгалан ажал хүдэлмэриин үедэ наһатай коммунист Пиртанов адуунай, мүн һүнэй-товарна фермые даагшаар удаан ажаллаа.

Мүнөө дала шахаһан наһатайдаа һаатангүй, Шагжи Пилданович колхозойнгоо ажалда хабаадалсадаг, залуушуулда заабари үгэдэг, тэдэниие хүмүүжүүлэлсэдэг. Үнгэрэгшэ зун үбһэ хуряалгада гаралсажа, наһатай коммунист Пиртанов колхоздоо 150 центнер үбһэ хуряажа үгэһэн байна. Мүнөө Шагжи Пилданович ерэхэ хабарай тарилгада бэлдэлсэжэ, тоног зэмсэг заһана.

—Коммунизм байгуулжа байһан энэ һайхан үедэ үбгэрөөб гээд миин һуужа байха аргамгүй. Коммунизмын түлөө ажаллаха, оролдохо хэрэгтэй ха юм,—гэжэ нүхэр Пиртанов урма зоригтойгоор хөөрэнэ.

Д. Сандаков.

Орлик шадар РТС-эй мастерской эмхидхэхэ

Ахын аймагай алба хаагшад, интеллигенци болон колхознигууд КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ «1959—65 онуудта СССР-эй арадай ажахы хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай» элидхэлэй тезисүүдые ехээр һонирхожо шудална, мүн олон дурадхалнуудые оруулна.

Ажалшадай оруулжа байһан дурадхалнуудые хаража үзэхэдэ, аймагайнгаа экономико болон культурые хүгжөөхэ тушаа анхарал, оролдолго гаргажа байһаниие элитээр харуулна. Эдэ дурадхалнуудай зарим нэгэн иимэ байна. Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые зүбшэн хэлсэхэдэ аймагай ажалшадай олонхинь **Орлик тосхоной шадар Кыренэй РТС-эй мастерской** эмхидхэхэ гэнэ. Юуб гэхэдэ, мүнөө аймагай колхозууд трактор, автомашина болон бусад олон хүдөө ажахын машинануудые худалдажа абана. Тиимэ дээрэһээ, тэдэниие ерээдүй али нэгэн сагта дунда болон капитальна заһабарилгада оруулха гээшэ.

Хэрбээ иимэ филиал бии болгоогүй һаа элдэб машинанууд болон бусад зэр зэмсэгүүдэй заһабарилгада орохо болоходо Түнхэнэй аймагай Кырен гэжэ тосхондо зөөхэ баатай бологдоно. Иигэхэ гэхэдэмнай манай аймагые Түнхэнэй аймагтай холбоһон һайн харгыгүй байна. Тиимэ дээрэһээ эдэ аймагуудай хоорондо **Саянай хадануудые дабуулжа автомашинын ябаха харгы бии болгохо шухала болоно.**

Нэн түрүүн иимэ харгы баряа һаа, хэтэдээ һайн аша туһатай байха. Юундэб гэхэдэ, Ахын аймагтахи Зүүн Саянай хаданууд элдэб янзын ашагта малтамалнуудаар баян. Эдэ баялигые промышленностьда ашаглахадаа һайн харгыгүй байжа таарахагүй гээшэ.

Сосдой сомоной Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Машаев аймагай **колхозууд бүхэндэ самолёдой бууха тусгаар талмайнуудые түхеэрхэ** гэжэ дурадхал оруулаа.

Саашадаа аймагай ажалшад арадай гэгээрэлые хүгжөөхэ асуудал зүбшэн хэлсэхэдээ, хэдэн олон дурадхалнуудые оруулна. Орлигой дунда һургуулиин һуралсалай таһагые даагша нүхэр Аюшинова, аймОНО-е даагша нүхэр Иванов, ВЛКСМ-эй айкомой секретарь нүхэр Бадмаев болон бусад олон хүнүүд аймагай центр **Орлигто 11 жэлэй һуралсалай болзортой интернат-һургуули нээхэ** гэжэ дурадхаа.

Мүнөө партиин Центральна Комитедэй түүхэтэ документнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлжэ, дурадхалнууд орожо үргэлжэлһөөр.

Г. Булгутов,
«Красные Саяны» газетын редактор.

Хүдөөһөө ерэгшэдэй орохо гостиницанууд хэрэгтэй

Хүдөө нютагуудта ажаһуудаг хүн зон, илангаяа колхознигууд республикынгаа түб хото — Улан-Удэдэ али болохо хэрэгээр ерэхэдээ орохо газаргүйдэжэ, нилээд ехэ түбэг бэрхэшээлтэй ушардаг байна.

Улан-Удэдэ мүнөө үедэ колхознигуудай орохо үсөөхэн байра бии юм. Тэдэ байранууд шадар юумэ хэхэ склад, машина табиха гараж үгы. Городой дэлгүүртэ наймаатай ерэһэн колхознигууд, совхозой хүдэлмэрилэгшэд тиимэ байрада олсороо түрисэлдэхэһөө байтагай ехэнхидээ багтадаггүй, эндэ тэндэ город соогуур танил талаяа бэдэржэ зободог байна.

Мүнөө үедэ республикын колхоз, совхозуудай баян шадалтай болоно байхадань, колхознигуудай, мүн хүдөөгэй бусадшье ажалшадай орохо ехэ ехэ гэрнүүд—гостиницануудые Улан-Удэдэ бариха саг ерээ. Жэшээнь, гансахан манай колхоз энэ жэлдэ 4 миллион гаран түхэригэй олзо доход абахаар хараална. Иимэ ехэ арга боломжотой болоо хадаа аймагайнгаа хоёр нэгэн колхозтой хамтаржа, ехэ байра—гостиница бариха шадалтай байнабди.

Ехэ ехэ байра—гостиницануудые хэдэ хэдэн колхоз, совхозуудай хамтаржа барибалынь зүйтэй гэжэ һанагдана. Хүдөөгэй ажалшадай орохо гостиницын дэргэдэ склад, дулаан гараж бариха шухала.

Досоогоо түхеэрэлгэ һайнтай, уужам һаруул ехэ ехэ гостиницануудые колхоз, совхозуудай баряа һаань, тэдээндэ гансашье колхоз, совхозуудай ажалшад бэшэ, мүн хүдөөһөө ерэһэн бусадшье хүнүүд орожо, таатай зохидоор байха аргатай болохо һэн.

Зайлашагүй шухала энэ асуудалые республикын колхоз, совхозуудай ажалшад дэмжэжэ, дары хэмжээ абаха бэзэ гэжэ һанагдана.

Ч. Ринчинов, Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

Малшад шэнэ уялга абана

Хориин хониной совхозой 5-дахи фермын түб болохо Тээгдэ тосхоной улаан буланда олон хүнэй хабаадалгатай суглаан үнгэргэгдэбэ.

Суглаанда хабаадалсаһан фермын хүдэлмэришэд болон алба хаагшад нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүд тухай элидхэл һонирхолтойгоор шагнабад.

Элидхэлэй һүүлээр совхозой түрүү хонишон нүхэр Банзарагша Жамбалов үгэ абажа хэлэхэ зуураа, хэблэлдэ тонхоглогдоод байһан нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые тон халуунаар һайшааба.

Суглаанда хабаадагшад СССР-эй арадай ажахые хүгжөөн һалбаруулха долоон жэлэй даабарита тоонуудые нэгэн дууғаар һайшаан абаба. Тиихэ зуураа **ниитынгээ адуу малай үбэлжэлгые һайнаар, эмхитэйгээр, гарзагүйгөөр үнгэргэхэ, үбэлэй үедэ һү һаалгые бүри дээшэлүүлхэ, мал һүрэгөө шэмэтэ тэжээлээр бардам хангахын тула фермэ дээрээ тусхай кукуруза ургуулха саг үргэлжын звено байгуулжа, партийна съездын нээгдэхэ үдэр болотор кукуруза тариха талмай дээрэ 350 тонноһоо доошо бэшэ наг шэбхэ шэрэхэ** гэһэн социалистическэ уялгануудые абаба.

Г. Цыреторов.

Улам һайнаар хүдэлхэ дуран хүрэнэ

Хэжэнгын аймагай «Эрдэм» колхозойхид партиин XXI съездэ эдэбхитэйгээр бэлдэжэ байна. Колхозой клуб, малай фермэнүүдтэхи культбаза, улаан булангууд «1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд» тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые тайлбарилһан плакат, диаграммануудаар шэмэглэгдэнхэй. Энэ түүхэтэ документые колхознигуудай дунда 22 агитаторнууд ойлгуулжа байна.

— Ерэхэ долоон жэлдэ манай ороной ажахы хэды түргөөр хүгжэхэнь гээшэб? Долоон жэлэй түсэбтэй танилсаад байхадаа улам эршэтэйгээр хүдэлхэ сэдьхэл түрэнэ. КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ зорюулжа үнеэн бүриһөө һү һааха һарынгаа түсэб 250—300 процент дүүргэжэ байха уялга абанхайб,—гэжэ колхозой түрүү һаалишан Ю. Дамбаева мэдүүлнэ.

— Би 63 наһатайб. Теэд үндэр наһатай болооб гээд, гэртээ һуужа байха аргамнигүй. Хаража байһан түлгэнүүдээ тобир тарганаар онло оруулхаб,—гэжэ хонишон Цырен Цыремпилов омогтойгоор хөөрэнэ.

Мүнөө үедэ колхозой малшадай эдэбхи үдэр бүри дээшэлжэ, малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн улам дэлгэржэ байна.

А. Аюржанаев.

ЧИМИТ *Дарибазарон.*

ПАРТИДАА

Түрэл партимни, шагныш намайгаа!
Тезисүүдтэйш танилсаад, түрүүшынгээ шүлэг
Хандуулхымни шамдаа зүрхэмни заагаа,
Хабархан тогтоогыш минии шүлэг-бэлэг.

Тезисүүдшни поэзиин богоһо алхахадам
Тэхэришэгүй хурса зориг олгоо.

Бурят ороной Булган талаһаа,
Баряад хуураа, дуугаа үргэхэм.
Бархан уулын саһата зулайһаа
Багжагар зандан лимбээ үлеэхэм.

Тезисүүдшни ханхинаһан уран дуунайм
Таһаршагүй эхитэй булаг болоо.

Минии нютагай хонишон басаган
Мэндые бэшэнгээ Колхидын хүбүүндэ
«Мүрысэе»—гээд уряа һэн тээсгэн,
Мүшэтэ орден толордог тэрэнэйнь үбсүүндэ.

Тезисүүдшни амгалан урилдаа үүсхэһэн
Тэмсэлэй арюухан тугууд болоо.

Үбгэн Сибирьни үбсүүгээ сэлижэ,
Үнэтэ шухаг эрдэнеэ яларуулхань.
Түүхэтэ нангин даляа дэлижэ,
Түби дээрэ алдараа суурхуулхань.

Тезисүүдшни баян жаргал сүршэһэн
Юугээршье жэшэшэгүй аршаан болоо.

Ехэхэн эрдэм бидэндэ үгөөш
Ерээдүйгөө ураар зохёохымнай түлөө.
Хубисхалай һүртэ тугые үргөөш
Коммунизмын байшанда надхуулхымнай түлөө.

Тезисүүдшни урагшамнай батаар хүтэлһэн
Һаруул дардам харгы болоо.

Түрэл партимни, шагныш намайгаа,
Тезисүүдтэйш танилсаад, түрүүшынгээ шүлэг
Хандуулхымни шамдаа зүрхэмни заагаа,
Хабархан тогтоогыш минии шүлэг-бэлэг.

Тезисүүдшни поэзиин богоһо алхахадам
Тэхэришэгүй хурса зориг болоо.

Колхозой түрүү дүршэлтэй танилсаа

Һаяхан республикын колхозуудай бухгалтернууд Улан-Удэдэ сугларжа, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ курсада һуралсаһанайнгаа һүүлээр Мухаршэбэрэй аймагта ошожо, ажахын тоосоондо ороһон «Искра» колхозой дүй дүршэлтэй танилсаба.

«Искра» колхоз оронойнгоо бусад колхозуудтал парти, правительствынгаа хараалһан асари ехэ түсэбүүдые бэелүүлжэ байхадаа нёдондо мал ажал, тараан ажалаа ажахын тоосоондо оруулһан юм. Тиигэжэ олон һалбаритай ажахыгаа шэнэ янзаар эмхидхээд, урагшатайгаар ябуулжа эхилэнхэй.

Ажахын тоосоондо ороһонһоо хойшо колхозой эрид түргэнөөр хүгжэжэ байһыень энэ жэлэй үнгэрһэн 10 һарын дүн тон элеэр харуулна. Хэлэһэнээ батадхахын тула колхозой нэгэдэхи фермые жэшээ болгон хаража үзэе. Үнгэрһэн 10 һара соо энэ фермынхид 176,5 мянган түхэриг алмажа, мал ажалһаа абтадаг продукциин өөрынь үные эрид доошолуулжа шадаа. Жэшээлхэдэ, түсэбэй ёһоор энэ фермэдэ һүнэй өөрынь үнэ 93 түхэриг, мяханай — 388 түхэриг байха ёһотой аад, һүн—43 түхэригтэ, мяхан—303 түхэригтэ болоһон байна. Энээнтэй хамта колхознигуудай олоһон ажалта үдэртэ үгтэдэг түлөөһэн урданайхидаа орходоо һураггүй дээшэлээ. Хэрбээ нёдондо колхознигуудай ажалта үдэр бүхэндэ 5 түхэриг үгтэһэн һаа, энэ жэлэй һүүлдэ 7 түхэриг хубаагдахаар хараалагдана.

Тэрэшэлэн «Искра» колхозой гэшүүд тараан ажалайнгаа бригадые ажахын тоосоондо оруулһанай ашаар үнгэрһэн намар баян ургаса хуряагаа. Таряалангайнь гектар бүриһөө 15—20 центнерһээ дээшэ ороохо тараан абтаһан байна.

Мүнөө энэ колхоз бүхы һалбаряа ажахын тоосоондо оруулха аргатай болонхой. 1959 ондо ажахын тоосооной хэмжээ-ябуулгануудые бүхы талаһаань бэелүүлжэ, колхознигуудайнгаа түлөөһые тогтоогдомол хэмжээтэй мүнгөөр үгэдэг болохын түлөө эндэ ехэ юумэ хэгдэхээр хараалагдана.

Ажахын тоосоондо орожо байһан тухайгаа колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэхэдэнь, бухгалтернууд ехэтэ һонирхон шагнажа, элдэб асуудал һуража абаад, ойлгогдоогүй юумэеэ һайса зүбшэн хэлсээ.

— Бидэнэр танай колхозой ажахын тоосоон тухай ехэ юумэ ойлгожо абаабди. Манайшье колхоз бүхы һалбаряа ажахын тоосоондо оруулха байха, — гэжэ Кударын аймагай «40 лет Октября» колхозой бухгалтер А. А. Аюшеев бусаһан дээрээ эндэхи колхознигуудта хэлээ. Мүн бусадшье бухгалтернууд өөһэдынгөө колхозые ажахын тоосоондо оруулха тухай хэлэһэн байна.

В. Цыбенов.

Механизаторнуудай үүсхэл

Зэдын аймагай «Эрдэм» колхозой зарим гүүртэнүүд уһалуури муутай газарта байрланхай. Мүнөө колхозой механизаторнууд ниитынгээ малые механизмын хүсөөр уһалдаг болохын тула ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Жэшээнь, Жаргаланта нютагай гүүртэдэ Семен Цырентаровай хүтэлбэри доро 5 механизатор автоуһалуури тодхожо байна.

Мүнөө эндэ худагайнь нүхэн малтагдаад, гэрынь баригдажа дүүрээ. Ойрын сагта эндэһээ үнеэдэй байра худар уһан оруулагдахань. Энэ хүдэлмэриин дүүргэгдэхэлээр тус бригадынхид малай фермэдэ, эндэ ажаһуугшадай гэртэ электрын гэрэл оруулха юм.

Д. Цыремпилов.

Долоон жэлэй түсэб буржуазна үзэл сурталай, уласхоорондын реформизм болон ревизионизмын амин голые тудаһан сохилто мүн.

ТАСС-эй фотохроник.

РЕПОРТАЖ

Шаажан гүйлгэгшэд

...Шад улаан галтай мантан томо пеэшэн. Энэ пеэшэнһээ хүри улаан болошоһон хүнэгүүдые нэгэ басаганай түргэ түргэн абажа байхань харагдана. Нүгөөдэ басаганиинь шаажан гүйлгэһэн амһартын хабхагуудые асаржа табяад, гэдэргээ эрьежэ, ханада байһан термометр харан сасуу «тэргэеэ» пеэшэн руу түшэгэнэсэ мухарюулжархина.

—Хэдыдэхеэ пеэшэнһээ гаргабат?—гэжэ тэдэнэй ойро ерэһэн цехын мастер Галина Георгиевна Степанова басагадһаа асууба.

— Үглөөнһөө хойшо хорин табадахяа татажа абаабди,—гэжэ пеэшэнэй ойро байһан Тоня харюусаха зуураа термометр тээшэ хараадхина.

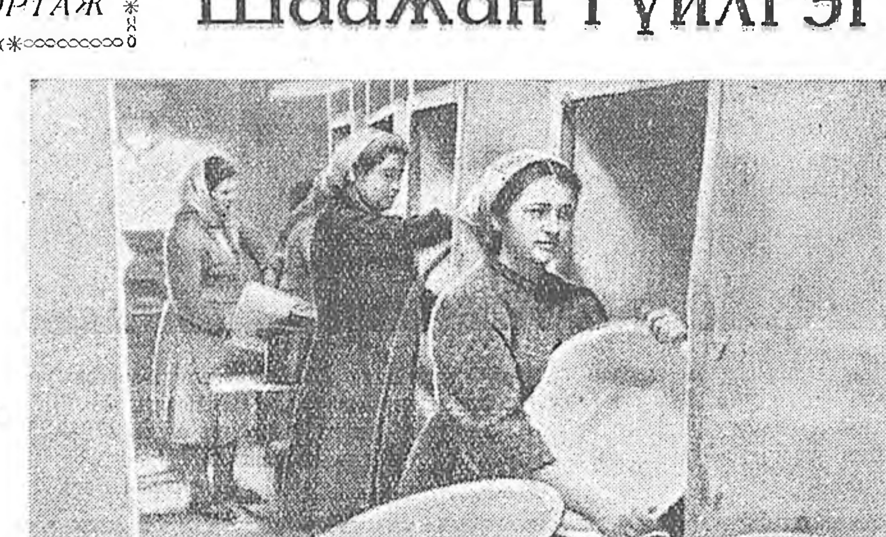
— Тоня, хирэ болоо ха, абая!—гэжэ Зина басаганиинь дуугарба.

Тоня «Зай» гэжэ харюусахын орондо дээрэһээ һанжаһан барюулһаа барижа, доошонь дарана. Тиихэдэнь пеэшэнэй томо хаалта аалиханаар өөдөө хөөрэжэ, ягаа-улаан болошонхой тугаарайхи хабхагууднай тэндэһээ гаража ерэнэ.

— Галина Георгиевна, элэнэй удаа кастрюлинуудые галдаха гүбди?—гээд, халуун пеэшэнэй дүлэндэ улаан шарайтай болошоһон басагадай нэгэниинь асууна.

— Тиигэхэ, тиигэхэ. Бэлэн болоо ёһотой. Галина Павлинская мэнэ асарха,—гэжэ Степанова харюусаад, цехынгээ хүдэлмэриин дүн харуулдаг, самбарта ошожо, тэмдэг хэнэ.

Самбар дээрэнь цехын хүдэлмэришэдэй үсэгэлдэрэй хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүд бэшээтэй байба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: амһартада шаажан гүйлгэгшэд Г. Асамблюк, В. Второва, Г. Чопрова.
Фотонь авторай.

— Мүнөөдэр, Антонина Мельник, Зинаида Богомазава, Галина Павлинская үдэрэйнгөө даабариие 3 час урид, хэнһээшье түрүүн дүүргэбэ,—гэжэ мастер Степанова омогтойхоноор хөөрэнэ.—Эдэ басагад үсэгэлдэршье үдэрэйнгөө даабариие 150—170 процент дүүргэһэн байха,—гэжэ тэрэ хэлээд, самбарта бэшээтэй тоонуудые заана. Харин нүхэр Степановагай бригада бүхы лээрээ арбан үдэрэйнгөө даабариие 115 процент дүүргэһэн байба. Тиигэжэ эдэнэр ноябрь һарынгаа дүнгөөр Кировэй нэрэмжэтэ олзоборилгынгоо артелиин правлени, партийна организациин дамжуулгын Улаан тугта, мүнгэн шанда, баяр баясхаланда хүртэһэн байна.

— Пеэшэнүүдэймнай температурань 800—900 градус болодог. 800 градус халуунтай байхадань шаажан гүйлгэгдэһэн амһартанууд галдагдадаг. Тиихэдэ шаажан гүйлгэгдэхэһөө урид химическэ холисо гүйлгэгдэһэн амһартанууд 900 градус халуунда галдагдана,—гэжэ амһарта галдагша Антонина Мельник хэлэбэ.—Электрын нэгэ пеэшэн, юрын түхэлэй хоёр пеэшэн энэ цехтэмнай табигданхай.

—Шэнэ продукци ехээр гаргаха болоходомнай эдэ пеэшэнүүднай үсөөдэнэ. Тиимэһээ хоёрдохи электрын пеэшэн һаядаа табихамнай,—гэжэ цехын мастер нэмэбэ.

Галина Георгиевна Степанова 1937 ондо энэ артельдэ юрын хүдэлмэришэнөөр абтаһан байгаа. Тиихэдэ тус артель модо болбосоруулдаг цехтэй байһан юм. Хожомынь энэ цехын шудхалгын цех болгогдоходонь, нүхэр Степанова тэндэ шудхалаашан боложо ороһон байна. Һүүлэй һүүлдэ энэ цехынгээ амһартада шаажан гүйлгэдэг цех болгогдоходонь, нүхэр Степанова мастераар ажаллажа эхилһэн юм. Хараха янзада даруухан зантай энэ эхэнэрэй хүтэлбэрилдэг бригада бүтээсэ ехэтэ ажалаараа цех соогоо суурхана. Эдэнэй уран гараар бүтээгдэһэн, үнгэ бүриин шэрэтэй гоё һайхан зурагтай, аяга, шанага, кружка, миисхэ, хүнэг болон ондоошье амһартанууд республикымнай ажалшадта наймаалагдадаг болонхой.

Амһартада шаажан гүйлгэдэг цехын хүдэлмэришэд алдарта партиингаа XXI съездые ажалай шэнэ амжалтаар угтахын тула дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан юм. Эдэнэр хамтадаа 1 миллион 500 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур гаргаха гэһэн байгаа. Декабриин 1 болотор жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь һара урид дүүргэжэ, 900-гаад мянган түхэригэй продукци түсэбһөө үлүүлэн гаргаа.

— Оперно театрын байшан дээрэхи шудхалаанууд маанадай гараар бүтэһэн лэ байха,—гэжэ Галина Георгиевна һүүлдэ энеэбхилэн хэлэбэ.

Б. Цыремпилов.

Һургуулиие шэнэдхэн хубилгаха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ

ҮХИБҮҮДЭЭ ЭРДЭМ МЭРГЭЖЭЛТЭЙ, АЖАЛДА АБЬЯАСТАЙ БЭРХЭ БАЙХААР ХҮМҮҮЖҮҮЛЭЕ

Хүүгэдтэ журнал хэрэгтэй

1. Һургуулида ороодүй, хүдөөдэ байдаг багахан хүүгэдтэ түрэлхи хэлэн дээрэнь уншажа үгэхөөр, таарүү зохид зурагтай, тодо һонор бэшэлгэтэй журналай мүнөө хүрэтэр гарадаггүйнь гэмшэлтэй. Хэрбээ бурят хэлэн дээрэ гарадаг тиимэ журналые үхибүүдтэ харуулжа байбал, ухаанайнь гүйсэ түргэдэжэ, номдошье улам дуратай болохо бэшэ гү? Энэ асуудалаар хэдэн нүхэд уран зохёолшодой союзда хандаһан байха. Теэд тэрэнэй үрэ мүнөө хүрэтэр харагдаадүй.

Монгол хэлэн дээрэ гараһан, гоё һайхан зурагтай элдэб номууд городой магазинуудаар худалдагдана. Теэд тэдэ номуудай зурагуудые хүүгэдтэ харуулбашье, шүлэгыень уншажа үгэхэ бэшэ ха юмши даа. Уншаашье һаатнай—хүүгэд хүсэд ойлгохогүй. Таба-зургаатай ород хүүгэдтэ «Мурзилка» уншахын орондо, украин хэлэн дээрэ гарадаг ямар нэгэн журнал уншаһантай жэшээтэй. Зүгөөр бидэ монгол номууд хэрэггүй гэнэ бэшэбди,—үшөөл олон ном Бурядай талаар тараг лэ,—гоё һайхан зурагуудаараа хүүгэдэй дура буляахань дамжаггүй.

2. Һурагшад нэгэдэхи классһаа эхилээд, 5-дахи класс дүүргэжэ гаратараа бүхы предмедүүдээ бурят хэлэн дээрээ шудалбалнь һайн байгаа. Түрэлхи хэлэн дээрээ нэн түрүүн эрдэмэй шатые ойлгожо абаагүй һаа, хүүгэдэй саашанхи һуралсалдань үнэхөөрөөшье хүндэ байха бэшэ гү?

3. Һур харбалганда хүүгэдые һургабал, энэ спорт бүри һайнаар дэлгэржэ эхилхэ байгаа ха. Жэшээлхэдэ, боксоор спортын мастернууд Виктор Бадмаев, Бадма Жигмитов болон бэшэшье спортсменүүд һургуулида һурахаһаа эрхим үрэ харуулжа эхилээ юм. Тиимэһээ үндэһэн бурят спортоор баһа өөһэдын мастернуудтай болодог һаамнай ямар һайн байха һэм!

Бата Цэрэндэлэгэй,
багшанарай институдай 4-дэхи курсын студент.

Бодожо үзэмөөр асуудал

Мүнөө бэлэдхэлэй класс тухай би эндэ һанамжаяа хэлэхэ зорилготойб. Зарим нүхэдэй статья уншахада, бэлэдхэлэй класс хэрэгтэйшье, хэрэгшьегүй гэхэ мэтын өөрэлдөөн гарадагыень бултанда мэдээжэ.

Би өөрөө гуша гаран жэлдэ һургуулида багшалжа байхадаа, нэгээхишье, бэлэдхэлэйшье классуудта зааһан байнаб. Энэ классай тогтоонһоо хойшо заажа байхадаа бурят үхибүүдтэ энэ класс хэрэгтэй гэжэ һанадагби.

Бэлэдхэлэй классай программань нэгэ бишыхан дутагдалтай гэжэ һанадаг байнам. Ушарынь юуб гэхэдэ, түрэлхи хэлэнэйнь уншаха номой материал ехэдэшэнхэй. Саашадаа энэ ном тааруулан заһагдаха бээ гэжэ найданам.

Ц. Тохтохоев, Хэжэнгын аймагай Ородой Адагай һургуулиин багша.

2-дохи шатын һуралсал тухай

1. Дунда һургуулиин 2-дохи шатада һурагшад юрэнхы, мүн тусхай техническэ предмедүүдые үзэжэ, ямар нэгэн ажалай мэргэжэлтэй болохо байна. Гэхэ зуура политехническэ һургуулиин 9-дэхи классһаа математика, физикэ, естествознани, бусад зүйлнүүдые ехээр үзэжэ эхилхэ зэргэтэй.

2. Республика болон областиин эрхэ байдалтай тааралдуулан, физикын, химиин, биологиин программада хубилалта оруулагдаха ёһотой. Жэшээнь, металлнуудай технологёор, мяха, һүнэй талаар, бүд нэхэлгээр һурагшад ехэ юумэ ойлгохо байна.

2-дохи шатын хүдөөгэй һургуулинуудта мал ажал, таряан ажал, мелиораци гэхэ мэтые бүри үргэнөөр үзөө һаа һайн байгаа.

3. Республикымнай тусхай дунда һургуулинууд нэгэл газарта сугларшанхай. Модоной ажахыда хүдэлхэ мэргэжэлтэдые бэлдэдэг техникум эгээл томо леспромхозуудай нэгэндэ байха зэргэтэй. Тэрэшэлэн хүдөө ажахын техникумые ямар нэгэн колхоз гү, али совхоздо абаашаа һаа таараха.

4. Һургуулинууд, комсомолой, пионерэй организацинууд лэ үхибүүдые хүмүүжүүлхэ үүргэтэй гэһэн һанамжа бии. Минии һанахада, үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүхы олониитэ, түрэлхид, профсоюзай организацинууд, культурын эмхи зургаанууд хабаадуулагдаха зэргэтэй.

5. Һурагшад мүнөө даабаридаа ехээр дарагдана. Багшанарай үгэдэг бүхы даабариие дүүргэхэ гэбэл, һурагшад сүлөө саггүй байхаһаа гадна, амарханшье бэрхэтэй болохо юм. **Ажабайдалда, ажал хүдэлмэридэ, эрдэм наукада тон шухала болохо предмедүүдые заадаг болохоор хараалха хэрэгтэй.**

Б. Сычков, Тарбагатайн аймагай Сэлэнгын долоон жэлэй һургуулиин директор.

Советскэ һургуулида һуралсал түрэлхи хэлэн дээрэ бэелүүлэгдэдэг. Энэ хадаа ленинскэ национальна политикын эгээл шухала туйлалтануудай нэгэн мүн. Гэхэтэй хамта союзна, автономно республикануудай һургуулинуудта ород хэлэн мүн лэ ехээр үзэгдэнэ. Юундэб гэхэдэ ород хэлэн хадаа ороноймнай үндэһэ яһатанай хоорондоо хөөрэлдэн харилсаха, СССР-эй арадуудай хани барисаа бэхижүүлхэ, ородой болон дэлхэйн соёл культурын баялигта тэдэниие хүртөөхэ хүсэтэ зэбсэг мүн бшуу.

(КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тезисүүдһээ)

Түрэлхид иигэжэ дурадхана

«Ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаае бэхижүүлхэ, орон дотор арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ тухай» парти, правительствын тезисүүдые зүбшэн хэлсэлгээр түрэлхидэй үргэн суглаан һаяхан манай һургуулида хоёрдохёо зарлагдаа. Үлэгшэн нютагай түрэлхидһөө гадна, Алцаг, Тори болон бургалтайнхид — хамта ная шахуу хүн тэндэ хабаадаа.

Эдэнэр тезисүүдые юрэнхыдэнь һайшаагаад, иимэ дурадхал болон һанамжануудые оруулаа гэбэл:

1. Дунда һургуулиин нэгэдэхи шатые бурят һургуулинуудта 9 жэлэй болгобол таарамжатай. Тиихэдээ бэлэдхэлэй классые үгы болгохо. Долоон наһа гүйсэһэн үхибүүд сэхэ нэгэдэхи класста орожо, 9 жэл һураха. Юундэб гэхэдэ, бурят үхибүүдэй ород хэлэ бэшэг һайтар шудалалгада нилээдгүй ехэ саг хэрэгтэй; үхибүүд 15—16 хүрэжэ, ухаан мэдэрэлэйнгээ бэхижэнтээд байхада, ород хэлэ бэшэг шудалхадаа, бүри һайнаар, бата бэхеэр ойлгохо бшуу.

2. Дунда һургуулиин нэгэдэхизургаадахи классуудта ород хэлэнһээ бэшэ предмедүүдые үндэһэн бурят хэлэн дээрэ зааха. Харин долоодохи—юһэдэхи классуудта ород хэлэн дээрэ заагаа һаа, үхибүүдэймнай ород хэлэ шудалалгада туһатай байханъ элитэ. Тиихэдээ 9 жэлэй бурят һургуулиин программа тон наринаар зохёогдохо ёһотой.

3. Һургуулинуудта политехническэ һуралсал бэелүүлхын тула материально-техническэ базыень һайжаруулха шухала. Тэрэнэй тулада 1959 оной сентябрь болотор түрэлхид болон колхозой хүсөөр типовой шулуун мастерской бариха.

4. Ажал һуралсал хоёрые адли тэгшээр ябуулха хэрэгтэ айхабтар туһатай байһыень хараада абажа, үйлэдбэриин бригадануудые ходо эмхидхэжэ байха.

5. Үлэгшэнэй дунда һургуулиие хүдөө ажахы шудалха шэглэлтэй хоёрдохи шатын һургуули болгон үлээмээр. Эдэ һургуулинуудта хүдөө ажахые, хүдөө ажахын машинануудые һайса мэдэхэ багшанар хэрэгтэй. Тиимэһээ **дээдэ һургуулинуудта** (багшанарай институдһаа гадна, зооветеринарна, политехническэ институдуудта, университедүүдтэ) **агропедагогическа, инженерно-педагогическа факультедүүдые нээбэл зохихо һэн ха.**

6. Бурят һургуулиин һурагшад ород, түрэлхи хэлэнүүдһээ гадна, хари хэлэ үзэдэг тула айхабтар сүлөөгүй (олонхи үдэртөө 6 урогтой) байдаг. Мүн хари хэлэ шудалалгада неделидээ миил хоёрхон урок, гэрэй даабари ашагүйхэн үгтэдэг гээшэ. Үхибүүд хари хэлэнэй урогуудта бэлдэжэ (дүримүүд болон хари үгэнүүдые сээжэлдэжэ), ехэнхи сагаа барадаг. Ушар иимэһээ бурят һургуулинуудта хари хэлэ үзэншьегүй байбал, тиимэ ехэ «гарза» болохогүй шэнги.

Эхин классуудта түүхэ, географиие тусгаар предмет болгон зааһанай хэрэггүй. Тэдэниие уншалгын урогуудай үедэ гарабал хамаагүй. Мүн эхин классуудай багшанарай хүдэлмэриие 18 часаар хизаарлаад, ажал, физкультура, дуунай урогуудые тусхай мэргэжэлтэй багшанарта даалгабал зохистой байна.

Мүн баһа ород, бурят хэлэнэй, математикын багшанарай хүдэлмэриие 12 часаар тогтообол—тетрадь шалгахаар хүсэд сагтай байха һэн; урогуудтаа гүйсэд һайнаар бэлдэхэ арга боломжотой байжа, һуралсалай шанар һайжарха зэргэтэй.

Саашадаа хүдөө нютагуудтахи хоёрдохи шатын һургуулинуудые сезонно болгоо һаа, таатай шэнги һанагдана. Үбэлэй сагта (ноябрь—март һаранuудта) һураад, бэшэ тээнь һурагшад, багшанар хамтадаа ажаллаа һаань, һуралсалайшье, хүмүүжүүлгыншье талаар ехэ таатай, һайн баймаар.

Арад зоной дунда тусгаар һүбэлгэн ухаатай, «соорхой» хүнүүд али олон ушардаг бшуу; эрдэм ухаанай, шэдитэ техникын хүгжэлгэдэ оюун бэлигтэ эрдэмтэд ехэ үүргэ дүүргэдэг ха юм. Тиимэһээ «онсо бэлигтэнэй» һургуули бии болгохо тухай тон зүйтэйгөөр тезисүүд соо хараалагдаа гэжэ һанагдана.

Л. Мункуев, Үлэгшэнэй дунда һургуулиин багша.

Тори.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын 2-дохи һургуулиин механическа мастерской соо һурагшад машина шудалжа байна.
Л. Хайдуровай фото.

Олон ондоо мэргэжэлдэ һургаха

Мүнөө хүдөөгэй һургуулинуудые үйлэдбэриин шэглэлтэй, политехническэ болгожо шэнэдхэн хубилгахадаа, хүдөө ажахыда хүдэлхэ тракторист, комбайнер болон шофёрнуудһаа гадна, слесарь, токарь, электригүүдые бэлдэхэ ёһотойбди. Тиимэһээ мастерскойнуудые яажа эмхидхэхэ тухай бодожо үзэхэ хэрэгтэй.

Үйлэдбэриин мастерскойнуудые зарим нэгэн нүхэдэй дурадхадаг ёһоор эмхидхэлгэһээ арсаха баатай болонобди. Юуб гэхэдэ үхибүүдые столярай, слесариин, токариин мэргэжэлдэ һургахадаа, тэдэнэй наһанай шадал хүсые, мастерской соохи ариг сэбэрые хараада абалсаха хэрэгтэй.

Гэхэ зуура үхибүүдэй хэһэн продукци наймаанда гаргаха, хүдөө ажахын машинануудые заһабарилхадаа хэрэглэхэ зэргэтэй. Тиимэһээ һургуулинуудта һуралсалай-үйлэдбэриин мастерскойнууд байха ёһотой. Тиимэ мастерскойнуудые заһабарилгын техническэ мастерскойнуудай хажууда бариха гэжэ оролдохо хэрэгтэй.

Һуралсалай-үйлэдбэриин мастерскойнууд һайн зэр зэмсэгтэй, шэнэ станогуудтай байха ёһотой.

А. Батуев.

Ажалай арюун замаар

Һургуулиие шэнэдхэн хубилгаха тухай асуудалые залуушуул ехэтэ һайшаан угтаа. Совет залуушуулай коммунизм байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадаха харгы зам партиин зохёоһон сэсэн мэргэн тезисүүд соо заагдажа үгтэнхэй.

Дунда һургуули дүүргэһэнэй һүүлээр залуу басагад, хүбүүд ажаллажа, дурладаг мэргэжэлээ олоно. Нёдондо Баргажанай аймагай Баянголой дунда һургуули дүүргэһэн комсомолшууд Валя Раднаева, Люба Раднаева Сталинай нэрэмжэтэ колхоздоо хүдэлмэрилхөөр ерэһэн юм. Хоёр-гурбан жэлэй туршада ажал хүдэлмэритэй танилсаад, һуралсалаа үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэй.

Эдэ хоёр басагад үбһэ хуряалгада, мал ажалда хүдэлмэрилнэ. Комсомол басаган Валя Раднаева лафетнэ жаткын машинистын мэргэжэл шудалжа, таряа хадалсаа. Таряа амяарлан хуряаха түрүү арга үргэнөөр хэрэглэн, һайн үрэ дүн туйлаба. Иигэжэ Валя Раднаева аймсоведэй гүйсэдкомой шагналда хүртэлсөө.

Таряа хуряалгын дүүрэһэнэй һүүлээр һаалишан боложо хүдэлхэ дуратай байһанаа мэдүүлбэ. Удангүй Валя хани нүхэр Любатаяа хамта фермэдэ ажаллажа эхилээд, үбэлжэлгэ һайнаар үнгэргэжэ байна.

«Авангард» колхозой комсомолшууд-залуушуулай фермын һаалишадай хандалгые дэмжэһэн эдэ хоёр һаалишан даажа байдаг үнеэдһээ һү ехээр һааха, туталнуудаа бүрин бүтэнөөр тэжээхэ уялга абаба. Залуу һаалишад үнеэдээ үдэр бүри гурба дахин һаадаг, бүлеэн уһаар уһалдаг, зоотехническэ заабариин ёһоор эдеэлүүлдэг юм.

Коммунистическэ ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэ олохын түлөө оролдохо гэһэн залуушуулай патриотическа хүдэлөөндэ оролсоод, ажалай жэшээ харуулжа байна.

Д. Санданов.

Б. МУНГОНОВ.

Хүсөөтэ горхон харьялна*

...бэе бэедээ нялдаһан хоёр хүнэй хара ...дэр мэтээр һүүдэлзэн, хэлтэрхэй һарын ...эмхи ногоон туяа доогуур тунажа, ...гуулиин тиишэ харагдахаа болин ...һон хойно, Валя мүнөөхи гэрэйнгээ ...дэртэ хана түшээд һуужал һуугаа ... Зосоонь хооһон, зүрхэншье, сээжэ ...ьхэлшье үгы, юуншье үгы болошоһон- ..., зүрхэ һүлдэнь дууһандаа хайлажа ...шаһандал гү, али хайшааб даа, өөрөө ...нүхэн руу унажа гээгдэшэһэндэл ...агдана. Ухаандань юуншье ороногүй, ...шье тухай бодоногүй—толгой соонь мүн ...хооһон зайдан тала, хуудам һалхин... ...ы шэнээн һуугаа юм, өөрөөшье мэдэ...дүй. «Али дэмы һанаагаа зобоно гүб? ...дамые гэртэнь хүргөөд, мэнэ гэһээр ...ээ байна ха гү?..»—гэһэн найдал гэн- ...һанаандань ороходол гээд, Валя һур- ...и худар хаража аблархантараа: «Таа- ...дахадал гээ һэмнай... Юундэ таалалдаа ...ээб?»..—гэжэ баһа маргаадхиба. «Үгы ..., ерэхээ болёо, ерэхэгүй»,—гэжэ шии- ..., бодожо ябахынь тэдысэ баһа нэгэ ...ал тархидань оробо: «Магад Шараб ...э аалам? Буруу ойлгоо ааламби?..»

—Теэд һарын гэрэлдэ ялалзаһан... тии-...даа, ялалзаһан булгайр дэгэл... Оодон ...айр дэгэлтэй хүн... Шараб. Шарабһаа ...ө хэн ха һэм... Али бэшэ гү?...—гэжэ ...и аман соогоо гүбэроод, эжэлүүдгүй ...гули тээшэ харана. Тэндэһээ юуншье ...ланагүй. Тэдэнэй байдалда тиимэ ехэ ...гашуудал болобо гэжэ Валиин этигэхэ- ...дураниинь хүрэнэгүй хэбэртэй. Этигэ- ...шье бэрхэтэй, этигээшгүйдэнь аргагүй. ...рын бүүдэгэр һула гэрэл улам зүүл- ...һолжоржо, дулаахан ботинкатай хүл- ...хүрэбэ. Валя хүлөө харанхы һүүдэр руу татажа абаад, үбдэг доогуураа бохилгобо. «Харанхы...һарын гэрэлэй һүүдэр... Хэндэ хэрэгтэй юм иимэ харанхынууд, иимэ һүүдэрнүүд?.. Харанхы дундуур харанхы хэрэгүүд хэгдэдэг, һүниин балай харанхы дундуур... Оройдоо харанхы болодоггүй һаань, хододоо наратай байдаг һаань, юртэмсэ дэлхэйдэ яагаа һайхан байха һэм...»—гэхэ мэтын һөөл жэгтэй бодолнууд, хаанаһаашьеб, туулган хүхэ манан шэнгеэр урдан ерэжэ, толгой соогуурнь худхалдана.

«Хэдэн жэлдэ эбтэй эетэйгээр түбхинэжэ һууһан жаргалта байдалнай ямар нэгэ өөдэгүйхэн шаажан аяга мэтээр бута һүрэжэ, бусалтагүйгөөр ошон ошобо, һалан һалаба гээшэ гү?.. Яаһан харамтайб, яаһан гашуудалтайб!.. Шамда яатараа этигэгшэ һэнбиб, Шараб, а Шараб...»

Валя хүйтэн ханаһаа тулгалан бодожо, гэр тээшээ аргаахан, арай заахан һалирба. Хамаг бэень эбдэрхэй, һандархай, яһа уһаниинь, үе мүсэнь хухархай, бутархай юумэдэл тэнсэлгүйгөөр янгинан үбдэхэдэл гэнэ. Тэрэ юушье бодоногүй, харин эжэлүүдгүйгөөр дарбиганаһан уралынь бээрэнгеэр шэбэнэнэ: «Шараб, яабаш даа?.. Шараб, яабаш даа?..»

Үбгэнэйнгөө үгыень мэдэбэшье, Валя үшөөл этигэнэгүй хэбэртэй, гэртээ дүтэлхэдөө: «Шарабни магад унтажа хэбтэнэ аалам?.. Оройдоо хаанаш ошоогүй аалам?... Тэндэ һорьмоһоо хараһан байһайб даа...»—гэжэ гэнтэ хэмгүй найдангяар һанаад, гүйхэһөө наагуур урагшаа үгсын алхалба. Гэртээ ерэжэ, кухни соо носожо байһан харшиин лаампа абаад, унтариингаа таһалга руу гүйжэ оробо. Үгы даа, Шарабынь үгы. Дэбисхэрынь заһагданхай зандаа... Валя һөөргөө гаража, лаампаяа стол дээрэ табижархёод, шурхирса уйлан, диван дээгүүр хэбтэшэбэ. Валиингаа бархирхые оройдоо харадаггүй аад, мүноө хэмгүй гайхаһан, сүхарһэн Балма хүгшэн өөрынгөө таһалтаһаа бултайгаад: «Валя-я, яагаа гээшэбши даа?»—гэжэ үгэлбэ. Бэринь дуугарнагүй, уйлаһан зандаа һугшан хэбтэнэ. Хүгшөөдэй бэрнингээ ойронь ошожо, сомсойн һуугаад, тархиинь эльбэнэ: «Валя-я, мяхаа, иихэдээ яагаа гээшэбши даа? Бү орлинш...»

— Шараб... Шараб... намай... баһаа, гомодхоогоо... Ондоо һамганаар ошоо...—гэжэ Валя уйлаан соогуураа таһалдангяар, арай заа дуугарба.

— Ай, бурхан зайлуул! Яажа ябаа гээшэб, золигшни?! Ярай яһа уһынь хуха сохихоб даа!—Балма хүгшэн таһалгадаа зутар түргэн гүйжэ ороод, айхабтар яаралтайгаар хубсаһаа үмдэнэ.—Хэнтэй ошооб, хэраа гүш?..—гэжэ һөөргөө ерэхэдээ һураба.

— Хүсэд таняагүйб...

— Хүсэд танлагүй аад, юу хэлэжэ байгаа хүмши?—гэжэ хүгшөөдэй сухалаа хүрэн алдаһан аад, тэрэ бэеэрээ номгоржо, лаблан һурана: —Теэд Шараб мон гү даа? Шарабаа таняа хүн бэзэш даа. Ямар үлэгшэн яндуулай тархиинь эрьюулбэ гээшэб?

Валя Хандама тухай юундэшьеб хэлэбэгүй, уйлахаа болёод, нюдэнэйнгөө нёлбоһо хуурай болотор аршаһанай удаа диван дээрэһээ эрид шиидэнгеэр бодожо, һанаа амархан унтажа хэбтэһэн басаганайнгаа ойро ошобо. Хоёр гараараа тархяа хашажа, ойро зуура хүдэлэнгүй байжа байтараа басагала гар дээрээ абаба. Светкэ гансата һэрибэшье, үшөөл нойрмог зандаа нюдөө нюхана, эбһээлнэ. Валя басагаяа хубсалуулжа эхилбэ. Орон дээрэ адхаран һууһаһан Балма хүгшэн дахинаа ойрень ерэжэ, уйлганан дуугарба:

—Үхибүүтээ бү зобоогыш даа, байгыш... Шарабтаяа хөөрэлдөөд үзэеыл...

— Юун гэжэ хөөрэлдэхэбибди?... Хөөрэлдэхэ юумэ дүүрээл... Светкэ бидэ хоёр Шарабта хэрэггүй болоо гээшэлди... Үглөөгүүр ерэжэ, юумээ абаашахаб,—гээд, Валя басагаяа тэбэрин газаашаа гараба. Хүгшэн хойноһоонь дахасалдан гарана:

— Һүниин зоргоор хайшаа ошохотнай гээшэб даа? Юунш гэһэн бузар булай юумэ гээш даа... Угайдхадаа үглөөгүүр болгыт...

—Бидэ больницадаа байхабди. Нэгэ углуу олдохо даа — гээд, Валя хашаагай үүдэндэ зүг татаба.

— Эжы, а эжы, ши намай юундэ больница абаашахашниб? Би үбдөөгүйлби. А эжы?—гэжэ Светкэ эжынгээ хүзүүе бүхөөр тэбэрин, шол-шолхон дуугарна.

— Ши үбдөөгүйш, мухамни. Баабайшни хүндөөр үбдөө...

— Больницадаа абаашаха гүш?

— Үгы... Гэртээ аргалуулха...

— Юундэ?.. Абаашаеыл даа, өө эжы, һой-ё, абаашаеыл даа баабайгаа. Больницада түргы-ын даа түргэн эдэгэхэ...

— Зай, хүрөө даа, мухаа...— Валя баһа уйлганашаба.—Тии... тиигэжэ болохогүй... Яба-еы... даа...

— Юундэ уйланаш? Баабайгаа хайрлана гүш?.. Бү уйлыш, эжымни, бү уйла даа... Баабаймнай түргы-ын даа түргэн эдэгэхэ... Би ерэжэ байхаб, хүгшэн эжы баабай хоёроо эрьежэ байхаб...

Валя гараараа нюураа бүглэн, үйлсэдэ гүйжэ гарашаба. Балма хүгшэн хойноһоонь адли даб гэлдээд, аша басагандаа аһажа, хоёр булхагархан хасарыень таалажа таалажа гээгдэбэ. Хүгшэнэй сээжэнь харанхалжа, зосоонь нэгэ юумэ таһаршахадал гээд, хашаагай бахана түшэн, һандали дээрэ һалд һуушаба. Валя түргэнөөр гэшхэлэн, улам холодожо, харагдахаяа болин ябашаба. Тээ саанахана, Шэлэ горхоной хуурай һаба соо хэбэртэй, хүл доронь хоёр-гурба дахин хайр шулуун харшагаад, саашаа огто юушье дуулдахаяа бөлишобо. Огторгойн урда хажууһаа үрөөһэн нюдөөрөө шагааһан гансал гэршэ-барагдажа байһан хэлтэгы сагаан һара ялсайна, уйлахаа һанаһан юумэдэл жолбогор нюураа уршылган, аян замаараа яаруугаар зүдхэжэ, абар табар үүлэнэй саагуур бушуухан хоргодохосо тэгүүлнэ янзатай. Зүдхэ зүдхэһөөр һииргэр заахан үүлэнэй хормой доогуур шургахадань, газа ойро зуура бүри харанхы болоодхибо. Дүтэхэн нэгэ хүнэй түр-түрр гэжэ алдаг-оног гэшхэлхэнь дуулдаба. Тугаарайнь уршагар һара үүлэнэй саанаһаа нөөхил гашуудалтайгаар дурбииһан зандаа бултайжа, Балма хүгшэн аргаахан толгойгоо үргэбэ. Мүнөөхи хүниинь һарюумурюу гэшхэлһээр урдань ерээд, бүгтын хаража байба. Тиимэ даа, энэ хүбүүниинь хаям даа... Өөрынь хүбүүн... Хүбүүниинь юушьеб дуугарна.

Эж-жы?.. Яа... лагаабши-ши, у-үбдэшоо гүш?..

Хэлэниинь ээдэлдэнэ. Һогтуудаа гү, али айһан мэгдэһэндээ гү?.. һуга доогуурнь гараа хэжэ бодхообо. Сээжэ зүрхөө доһолжо, гашуудалдаа дарагдаһан хүгшэн нэгэшье үгэ харюу хэлэжэ шадабагүй. Һугадалдан, хүтэрэлдэн гэртээ оробод. Орхишдошоһон хооһон байрадал эндэнь абяа шэмээгүй, хоң жаң, хүнэй гүнээгыгөөр амилхань, амтатайгаар хурхирхань дуулданагүй. Гансал хомоод дээрэхи сагай түргэ түргэн сохилхонь дуулдана; тик-так, тик-так, тик-так.... Нэгэ аймшагтай, заһаршагүй, эндүүтэй юумын болоһые Шараб гэнтэ ойлгоод, ехэ таһалгынгаа тэг дунда ниишэ тиишээ хаража, эжыгээ һугадаһан хэбээрээ найгалзан, уухидан байтараа:

— Эжы-ы!.., Валя хаанаб?!—гэжэ хашхархаһаа абан дуугарба.

— Өөрөөл мэдэхэш, ши өөрөөл мэдэхэш... Һамганш хаанаб? Басаганш хаанаб?..—Балма хүгшэн хүбүүнэйнгээ дала мүр, ара нюрга руу шадалгүйхэн гараараа цаба, орилжо байжа, сборһоор сборшобо:—Хаана бэ?.. Хаана бэ?..

Тиигээд хүгшэн аалиханаар һугшан уйлашаба.

— Юун болооб?!!—гэжэ Шараб хашхараад, эжынгээ юуш дуугарангүй, уйлаһаар уйлашахадань таһалга руунь хүтэлбэ. Орон дээрэнь хэбтүүлбэ.

— Бишыхан байхадаа ши һайн һэнши даа... Һайн хүбүүн бэлэйш даа... — гэжэ хүгшэн арай дуулдахаар, аргагүй гомдолтойгоор шэбэнэбэ. — Дииилэхэ һаа, һабаагаар буулгажа буулгажархиха һэм... Колхозой түрүүлэгшэ, ноён болоо гэжэ һанахагүйб...

Шараб һөөргөө гараад, хоёр гараараа тархяа бажууҗ, столой ойро һуушаба. Тик-так, тик-так, тик-так... Хомоод дээрэхи саг улам улам шангаар сохилжо, шэхэ узуур уруунь хадхан хаһхинаба. Шараб һуга харайн бодожо, орилжо хэбтэһэн эжынгээ ойро гүйжэ ерээд, ханшыһаань нэрэ һурагүй угзарба:

— Эжы! Эжы! Хайшаа ябааб? Хэнэйдэ ошооб? Мэдэнэ гүш? Эжы?.. Асархамни...

— Больницаяа ошоо... Дэмы даа. Ерэхэгүй... Ехээр гомодхоогоош...

Шараб хүсэд шагнаншьегүй, газаашаа гүйжэ гарашаба.

«Бусахагүй даа... Дан ехээр гомодхоогоош... һайн һайхан сэдьхэлтэй хүниие... Ээ даа, Шараб, Шараб!.. Багадаа тад ондоо һанши даа. Хамагые хайрладаг, арюун зөөлэн абаритай бэлэйш... Мүнөө хайшан гээшөө хүмши даа?.. Хүгшэрһэн эжымниш, үрэ бэемниш уйдаха гомдохогүй юм аа гү гэжэ һанахааш яагаа гээшэбши даа?.. Уйдажа, гомдожо, муугаар үхэхэмни ха даа. Балай үниш болохоо болибо гээби... Аша басагагүй, жаахан шарахан Светкагүй яажа байхабиб даа. Үхэхөөршье болоолби даа, хэдыш хүрэтэрөө һуухабиб... Наһан соогоо хараха юумээ хараа б, үзэхэ юумээ үзөөб. Зобохыеш үзөөб жаргахыеш үзөөб... Али тухай жаргалтай, амгалан танюун һуугаа һэмбибди!.. Ээ даа, Шараб, Шараб!..»—гэхэ мэтын айхабтар гашуудалай бодолнуудта эзэлэгдэжэ, Балма хүгшэн зүрхэ сэдьхэлээ үбдэн хэбтээ бэлэй.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

* Үргэлжэлэл. Эхининь декабриин 16-номерто.

БЕЛЬГИИН ХААНАЙ ТЕЛЕГРАММА

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ дээдэ зэргэтэ Маршал ВОРОШИЛОВТА

МОСКВА.

Бельгиин экспедицидэ яаража туһаламжа үзүүлһэн антарктическэ советскэ экспедициин гэшүүдэй шэн габьяа гаргаһыень би үндэрөөр сэгнэнэб. Энээнэй түлөө Танда би баясхалан хүргэнэб. Тиигээд советскэ самолёдой экипажда минии баясхалангые, минии амаршалгые дамжуулхыетнай гуйнаб.

БОДУЭН

Брюссель, 1958 оной декабриин 16.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Маршал К. Е. ВОРОШИЛОВТА

МОСКВА, КРЕМЛЬ

Манай дүрбэн шэнжэлэгшэдые баатарлигаар бэдэрэлгэ хэжэ абарһаниие түлөө бүхы бельгиинхидтэй хамта тон ехээр баясаха зуураа, хүндэтэ Маршал, Танда гүнзэгы ехэ баясхалан хүргэнэб, самолёдой алдарта бүхы экипажда—нэгэдэхи пилот Виктор Перовто, Афониндо, Бродкиндо, Сергеевтэ, Меньшиковтэ, Зориндо, Макушгото минии нэрэһээ баясхалан хүргэхыетнай танииие гуйнаб.

ЕЛИЗАВЕТА.

Брюссель, 1958 оной декабриин 17.

Антарктидада советскэ шэнжэлэлгын шэнэ станци тогтоогдобо

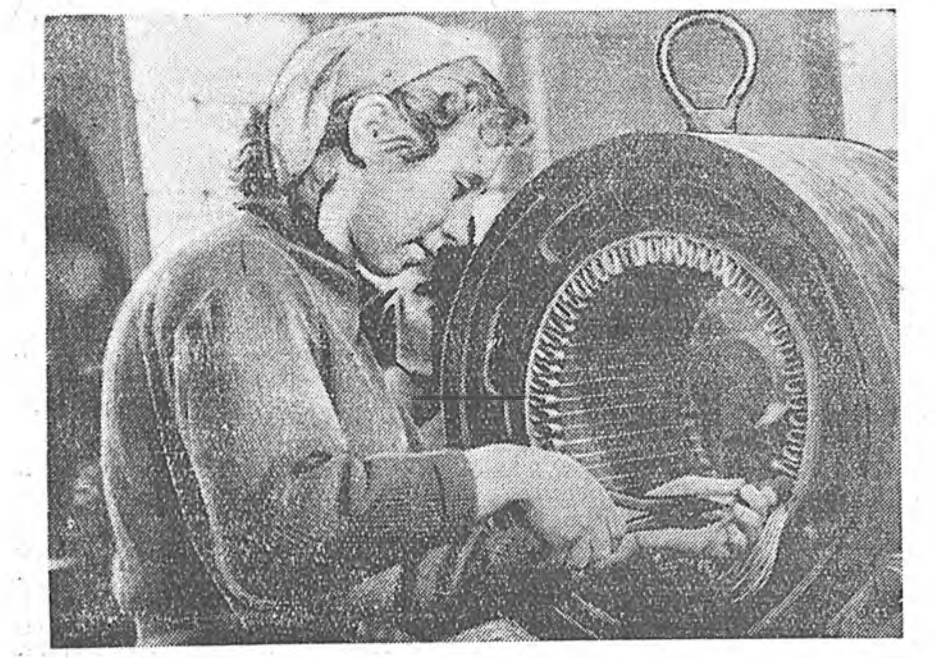
Мүнөөдэр 14 час 45 минутада (Москвагай сагаар) советскэ шэнжэлэгшэд хүртэшэгүй гэжэ тоологдодог газарта (урда широтагай 82 градус 06 минута болон зүүн долготагай 55 градус хоёрой бэлшэр) хүрэжэ, тэндэ «Хүртэшэгүй полюс» гэжэ нэрэтэй советскэ шэнжэлэлгын шэнэ станци тогтоосон гэжэ Мирный дээрэһээ мэдээсэнэ.

Советскэ шэнжэлэгшэд Мирный дээрэһээ 2200 километр дайда гаталан гаража, далайн нюрууһаа 3710 метр дээрэ байһан газарта, элдэб шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулхын, континент дээгүүр аяншалан ябахада шэнжэлэлгын түһатай байхаар база байгуулхын тулада шэнэ станци тогтоогоо.

Мүнөө шэнэ станци дээрэ СССР-эй гүрэнэй туг дэлбэнэ, хажуудахи добо дээрэнь В. И. Лениной бюст табигдаад байна.

(ТАСС).

Залуушуул мэргэжэл шудална

Үглөөгүүр. Тооһоржо байһан хүйтэн жабарта хүнүүд завод тээшээ яаран субана. Эдэнэрэй дундуур хүдэлмэришэ хүбсаһа үмдэһэн залуухан хүбүүд, басагад омог доро ошонууд, баһал хүдэлмэридөө гаралсажа ябаба.

—Эдэ ямар залуушуул заводто оролсожо ябанаб,—гэжэ нэгэ хүдэлмэришэн хажуудахи нүхэдһөө асууба.

—Дуулаагүй юм аалши? Эндэхи 68-дахи һургуулиимнай һурагшад практикада ябадаг болонхойл.

—Амаралтаһаа һаа ерэһэн аад, дуулаагүйб. Зүб даа, һуралсалай шэнэ гүримэй ёһоор хүдэлмэриин дүршэлтэй танилсаха ёһотой ха юм...

ПВЗ-гэй 68-дахи һургуулиин 9-дэхи классайхид мүнөө заводто түрүүшынхиэ ерэһэн залуушуул бэшэ. Тэдэнэр өөһэдынгөө хүдэлдэг цех, участок бүхэниие, хэн мастерай хүтэлбэри доро ямар ажал хэхээ мэдэдэг болонхой.

Заводой электротүхеэрэлгэ заһабарилгын цех. Эндэ 32 һурагшад практикада гарана. Тэдэнэй хүдэлмэриие мэргэжэл һайнтай мастернууд хүтэлбэрилнэ. Хүдэлмэрөө эхилхэһээ урид һурагшад али нэгэн деталь хайшан гэжэ заһаха тушаа мастерай хэлэхые ханамжатайгаар шагнанад. Мастер Павел Яковлевич Липин электродвигателиин моторой заһабарие ойлгосотой зохидоор заажа үгэбэ. Эндэ байһан басагад барандаа өөһэдынгөө дураар элдэб мэргэжэл шэлэнхэй. Жэшээнь, В. Карасева токарь болохо, А. Рылькова слесарь болохо гэжэ шиидэнхэй.

—Оо, эдэ залуушуул ёһотой хүдэлмэришэд болохо,—гэжэ бригадир нүхэр Матвеев хөөрэбэ.—Юуб гэхэдэ, эдэмнай булташа эрдэмтэй зон ха юм. Тиимэһээ техникые түргөөр ойлгожо, мэргэжэл шадамараар шудална. Виктор Полевик, Валерий Бурлов минии эгээл эрхим һурагшад болонхой.

Ингэжэ үбгэн мастер Матвеев өөрынгөө һурагшадаар омогорхон, хүдэлмэриингөө баян дүршэлые залуушуулда ородсотойгоор дамжуулан үгэнэ.

Зураг дээрэ: Наташа Довгань электромотор заһажа байна.

П. Чебунин.

Монгол, бурят шатаршадай 3-дахи тур

Хоёр турай һүүлээр манай шатаршад айлшадһаа 9 очкогоор түрүүлжэ ябаа һаа, энэ турта тиимэшье һайн амжалта туйлабагүй. Түрүүшын хүлгэ дээрэ наадаһан мастерта кандидат Сумкин мастер Момо гэрэлтэй тэнсэбэ. Мастер Жамсрантай наадаһан Сампилов партияа аргагүй гоёор дүүргэв. Бурядай шатаршан холын бодолтойгоор тэргээ үгөөд, 30-дахи ябадалай һүүлээр иимэ байдалтай байгаа:

30. ...Тэргэ: с 2+
31. Ноён f 3 Тэргэ h 2! /бэшэ ябадал булта муу/.
32. Ноён: f 4 Тэмээн с 7+
33. Тэмээн d 6. Бэрсэ f 6+
34. Ноён e 3 Тэмээн b 6
35. Ноён d 3 Бэрсэ: d 6+
36. Ноён С 4 Бэрсэ С 7+/Хэрбээ 36... БС55+һаа, 37. НВ 3 тиигээд харануул ющые хэжэ шадахагүй/.
37. Ноён b 3 Тэмээн a 5
38. Бэрсэ e 8+Ноён g 7
39. Тэргэ с 1 Бэрсэ g 3+
40. Ноён с 4 Б:g4+
41. Ноён b 5 Тэргэ d 2+Тиигээд
42. Ноён хайшаш ябабал—шүүгдэнэ!

Берсутский хүушанай индийскэ хамгаалгын гүримаар Намсрайтай наадахадаа, орёо хүндэ байдалда айлшан-мастерые оруулжа, хоёр хүбүүнэйнгээ орондо моринень эдеэд, удангүй шүүжэ шадаа. Мастер Түмэрбаатартай наадаһан Власов ехэ һула ябадалнуудые хэжэ, удангүй, шүүһэнтэйнь дашарамдулан, нүхэрөө амаршалба. Могордоев—Цэрэндорж хоёр тон хурса ябадалнуудые хэжэ байтараа һүүлшэг тээшээ номгорхо, тэнсүү байдалда оробо. Хараар наадаһан Галданов сагаангаа үнгэрхэһөө айжа байһаар, Балдандоржо тэргээ харангүй «бэлэглэжэрхёод», гайхажа удаан байнгүй, гараа үргэбэ.

Мункоев Пүрэвжав хоёр адлирхуу байдалтай байгаад, тэнсэбэ. Республикын үниинэй шатаршан Игумнов Чалхаасүрэнтэй хараар наадажа, тэбхэр 30-дахи ябадалда шүүбэ.

Ингэжэ 3-дахи турта һайнаар наадажа тэнсээ (6:6). Энэ турай һүүлээр манайхид 22,5:13,5 тоотойгоор түрүүлжэ ябана.

Б. Цэрэндэлэгэй, 1-дэхи шатын шатаршан.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Хитадай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй пленум

ПЕКИН, декабриин 17. (ТАСС). 1958 оной ноябриин 28-һаа декабриин 10 хүрэтэр Учанда Хитадай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй зургаадахи пленумэй болоһон тухай информационно мэдээсэлые Синьхуа агентство дамжуулаа. Пленум дээрэ нүхэр Мао Цзэ-дун түрүүлэгшээр һуугаа.

Арадай коммунанууд тухай, арадай ажахын 1958 оной түсэб тухай, Хитадай Арадай Республикын түрүүлэгшын тушаалда нүхэр Мао Цзэ-дунай кандидатуурые тухайнь болзорто дэбжүүлхэгүй тухай асуудалнуудые пленум дээрэ хэлсээ. Гадна мүнгэн һангые болон хүдөө ниитэгүүдэй худалдаа наймаа хүтэлбэрилхэ гүримые һайжаруулха тухай асуудал, уласхоорондын байдал тухай асуудал пленум зүбшэн хэлсэһэн байна. Пленумдэ хабаадагшад бүлэг бүлэг боложо таһараад, асуудалнуудые хүсэдөөр, гүнзэгыгөөр зүбшэн хэлсэһэнэйнгээ һүүлээр, пленарна заседанинууд дээрээ зохихо шиидхэбэринүүдые баталан абаа. Нүхэр Мао Цзэ-дун пленум дээрэ ехэ удхашанартай үгэ хэлэһэн байна.

«Арадай коммунануудта хамаатай зарим асуудалнууд тухай» шиидхэбэри пленум батлан абаа. Энэ шиидхэбэри соонь арадай коммунанууды байгуулхын түлөө хүдэлөөндэ үндэр сэгнэлтэ үгтэһэн, 1958 ондо КНР-эй арадай ажахын хүгжэлтын гол дүйі дүршэл согсологдоһон, 1959 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ харааа шэглэл тодорхойлогдоһон байна. 1958 ондо республикын арадай ажахые хүгжөөлгэдэ үзэгдөөгүй ехэ илалта туйлагдаа гэжэ пленум тэмдэглэвэ. 1958 ондо промышленна, хүдөө ажахын продукци бүтээн гаргалга жэлэй турша соо иимээр нэмэхэ гэжэ тухайлагдана. Тусхайлбал: 1957 ондо 5,35 миллион тонно булад хайлуулагдаһан байгаа һаа, мүнөө жэлдэ 11 миллион тонно хайлуулагдаха; 1957 ондо нүүрһэ малтан абалга 130 миллион тонно байгаа һаа, мүнөө жэлдэ 270 миллион тонно хүрэтэр нэмэхэ; 1957 ондо металл отолдог 28 мянган станок бүтээгдэһэн байгаа һаа, мүнөө жэлдэ 90 мянга шахуу иимэ станок бүтээгдэхэ юм. Промышленностиин болон хүдөө ажахын бусад шухала түхэлэй продукци гаргалга горьтойгоор ургаха байна.

Арадай ажахын байгуулалтын талаар партиин бэелүүлһэн политикын зүб байһые баталха зуураа, 1959 ондо арадай ажахые саашадань бүри хурдан түргэнөөр дэбжээхэ харааа түсэб пленум тодорхойлоо. 1959 оной арадай ажахын түсэбые зохёогоод, Бүхы Хитадай арадай түлөөлэгшэдэй хоёрдохи зарлалай суглаанай нэгэдэхи сессиин зүбшэн хэлсэлгэдэ, баталамжада тэрэнээ табихыень зохихо зургаануудые пленум уялгаһан байна.

Хитадай Арадай Республикын түрүүлэгшын тушаалда удаадахи болзорто кандидатуураарь дэбжүүлхэгүй гэжэ нүхэр Мао Цзэ-дунай оруулһан дурадхалые зүбшөөхэ гэжэ пленум шиидхээ.

Пленум хадаа мүнгэн һангые болон хүдөө ниитэгүүдэй худалдаа наймаа хүтэлбэрилхэ гүримые һайжаруулха тухай шиидхэбэри баталан абаа, мүн уласхоорондын байдалые зүбшэн хэлсээ.

Советскэ Союз түрүүтэй социалистическэ лагерь үнгэрһэн жэлдэ бүри ехээр бэхижэжэ, улам нягта бата нэгэдэлтэй болоо. Империалистическэ хархис этэгээдүүд болон ревизионистнүүдэй элдэб хорото аашаа, хардалга гүрдэлгэ, һүйдхэлэй ябуулганууд заабол буруу һүрэхэ байна гэжэ пленум хананггаар тэмдэглээ.

Информационно мэдээсэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Пленум хадаа 1959—1965 онуудта Советскэ Союзай арадай ажахые хүгжөөхэ талаар КПСС-эй ЦК-гэй зохёожо дурадхаһан түсэбые ехэ баяртайгаар, дэбжэлтэтэйгээр угтаха зуураа, энэ түсэб коммунизм байгуулха угаа ехэ түхэтэ удхашанартай программа болоно гэжэ тоолоно. «Бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлгэ, һарууд һайхан ерээдүй энэ программа соо бэелнэ. Тус программые бэелүүлээд байхада, дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй тэнсүүри горьтойгоор хубилха, эб найрамдалай хэрэгтэ, дай зайсуулхын түлөө хүн түрэлтэнэй тэмсэлдэ горьтойгоор туһалха байна. Социализм капитализм хоёрой хоорондохи амгалан ёһоной мүрысөөндэ капитализмые социализм заабол илаха гэжэ пленум гүнзэгы ехээр этигэнэ.

ПЕКИН, декабриин 17. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын түрүүлэгшын тушаалда кандидатуурыень удаадахи болзорто дэбжүүлхэгүй тухай нүхэр Мао Цзэ-дунай дурадхалые зүбшөөхэ тухай КПК-гэй ЦК-гэй наймадахи зарлалай зургаадахи пленумэй шиидхэбэриие Синьхуа агентство толилоо. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Хитадай Арадай Республикын түрүүлэгшын тушаалые саашадаа даахаяа болихые хүсэжэ байһан тухайгаа нүхэр Мао Цзэ-дун жэлэй туршa соо партиин Центральна Комитедтэ нэгэтэ бэшэ мэдүүлдэг байһан юм. ЦК-гэй пленум хадаа һайтар, али бүхы талаһаань зүбшэн хэлсэһэнэйнгээ һүүлээр нүхэр Мао Цзэ-дунай энэ дурадхалые зүбшөөхэ, Хитадай Арадай Республикын түрүүлэгшын тушаалда тэрэнэй кандидатуурые Бүхы Хитадай арадай түлөөлэгшэдэй хоёрдохи зарлалай суглаанай нэгэдэхи сесси дээрэ дэбжүүлхэгүй гэжэ шиидхээ. ЦК-гэй пленум хадаа энэ дурадхалыень ехэ удхашанартай гэжэ тоолоно. Юуб гэхэдэ, нүхэр Мао Цзэ-дун гүрэнэй түрүүлэгшын тушаалһаа гараад байхадаа, партиин ЦК-гэй түрүүлэгшын хүдэлмэридэ өөрыгөө хүсэдөөр зорюулжа шадаха болоно. Энэ хадаа партиин болон гүрэнэй политикада, тэрэнэй хараа шугамда хамаатай асуудалнуудта бүхы хүсэеэ зорюулха ехэ арга боломжо тэрэнэйдэ олгохо, тэрэшэлэн марксистско-ленинскэ теориин талаар хэдэг хүдэлмэридөө ехэ саг зорюулха арга тэрэнэйдэ олгохо байна. Энэнь гүрэн түрын хэрэгүүдтэ хүтэлбэрилхэ хүдэлмэриинь саашадаа тэрэнэй бэелүүлхэдэнь һаад болохогүй байна бшуу. Энэ хадаа бүхы партида, манай ороной бүхы арадта бүри ехэ туһа болохо байна. Нүхэр Мао Цзэ-дуниие ороной бүхы арадууд ехээр дурладаг, тэдэнэй шалгардамал вождь мүн. Нүхэр Мао Цзэ-дун гүрэнэй түрүүлэгшын тушаалые даахаяа болиһонойнгоо һүүлээр, урда мэтэ ороной бүхы арадуудай вождь зандаа үлэхэ юм. Хэрбээ саашадаа тусхай ушар байдал тохёолдоно, энэ хүдэлмэриие нүхэр Мао Цзэ-дунай дахяад хэхэ шухала болоод байгаа гэшээ һаань, арад зоной эрмэлзэлгын, партиин шиидхэбэриин ёһоор гүрэнэй түрүүлэгшын тушаалые даахыень тэрээндэ дахяад дурадхажа болохо байна.

Советскэ дурадхалые буруушааба

ПАРИЖ, декабриин 17. (ТАСС-эй корр. В. Сысоева). Социалистическэ гүрэнүүдтэ эсэргүү һүйдхэлгын ябуулга хэхэ база болгон Баруун Берлиниие хэрэглэхэ аргатай байхын тулада Берлиндэхи гүримые хуушаарнь үлөөхые хүсэдэг байһанаа НАТО-гэй соведэй сессида суглараһан баруун оронуудай министрнүүд дахяад харуулаа.

Берлиниие эзбсэгтэ хүсэнүүдһээ сулөө, өөрын эрхэтэй город гэжэ соносхохо тухай советскэ дурадхалые зүбшэн хэлсүүлэнгүйгөөр, бүрушааха тухай үгэеэ ойлгосоһон США-гэй, Англиин, Баруун Германиин, Франциин хараа бодолые гэршэлэн харуулһан коммюнике НАТО-гэй совет үзэгдэлдэ удэшэ һайшааган. НАТО-гэй гэшүүд «Берлинһээ Франци, США болон Англиин гаража ошохо тухай асуудал гуримшуулгые һайшааха шадахагүй» гэжэ коммюнике соо хэлэгдэнэ. Ондоогоор хэлэхэдэ, ээмлэгдэлын ёһо гүрим үлөөхэ хүсэлэнтэй байһанаа НАТО-гэй гэшүүд мэдүүлһэн байна.

Тиихэдээ НАТО-гэй совет ямаршье ондоо дурадхал оруулаагүй. Тиигэжэ уласхоорондын байдалые шахардуу шанга болгохо аюултай байдалай Берлиндэ тохёолдоһон, мүн тиимэ байдал усадхахын тулада яаралтай хэмжээ абаха шухала болоһон баримтые тус совет хэрэгсээгүй.

Европодохи эб найрамдал болон аюулгүй байдал бэхижүүлхэ зорилготой Советскэ Союзай тодорхой дурадхалнуудые буруушааха зүүраа, «эб найрамдалай үндэһэ һуринуудай нэгэн бологшо бэе бэедээ этигэлсэхэ явдал һуларуулна» гэһэн хэбэртэйгээр Советскэ Союзые гэмнэхэ гэжэ баруун гүрэнүүд оролдоһон байна.

НАТО-гэй хүтэлбэрилэгшэд мэдээжэ болоһон мэхэ гохоёо гаргаха гэжэ оролдоо. Тодорхой дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэхэһээ арсаад, үгэеэ ойлгосохонь бэрхэтэй, бүри үргэн, юрэнхы асуудалнуудаар хэлсээ хэхэ хүсэлэнтэй байһан тухайгаа тэдэнэр соносхоо. «Германиин асуудалые бүхы дээрэнь, мүн Европодохи аюулгүй байдал болон буу зэбсэг хураалга тухай асуудалнуудые Советскэ Союзтай зүбшэн хэлсэхэеэ бэлэн байнабди» гэжэ тэдэнэр коммюнике соогоо һануулна.

НАТО-гэй соведэй сесси

ПАРИЖ, декабриин 17. (ТАСС-эй тусхай корр. В. Сысоева.). Берлинэй асуудалаар Советскэ Союзай дурадхалые арсан буруушааха тухай Америкын болон Баруун Германиин дипломадуудай баадхаһан шиидхэбэриие баруун оронуудай министрнүүд НАТО-гэй соведэй заседаниин дээрэ нэгэн һаналтайгаар дэмжээ. Энэнь Америкын империализмын политическэ болон сэрэгэй зорилгонуудай мэдэлдэ энэ бүлэглэл хүсэдөөр оронхой гэжэ үшөө дахин гэршэлэн харуулна. Тиигэбэшье сессидэ хабаадагшадай бүсад асуудалнуудые хаража үзэхэдэ, энэ «нэгэн һаналынь» һуларжа орооһон байна. Политическэ талаар хэгдэһэн зүбшэлнүүд тухай асуудал зарлиха хэхэдэ, НАТО-гэй генеральна секретарь Спаак иигэжэ мэдүүлээ. Советскэ дурадхалнуудһаа бэшэ, бусад бүхы асуудалнуудаар эдэ зүбшэлнүүдэй үедэ һайн үрэ дүн туйлагдаагүй.

Мүнөөнэй сессиин эхилхэһээ хойшо хэдэн асуудалнуудаар арсалдаан гараһан байна. Хамгай түрүүндэ «Ниитэ дэлгүүртэ» ородог зургаан ороной (Баруун Германиин, Франциин, Италиин, Бельгиин, Голландиин, Люксембургын) хоорондо, Баруун Европын Англи түрүүтэй 11 ороной болон «Ниитэ дэлгүүрэй» талаар худалдаа наймаанай хүнгэлэлтэ үгэхэ тухай эрилтэ хэдэг Скандинавска гүрэнүүдэй хоорондо экономическа талаар арсалдаан гараһан байха юм. Энэ арсалдаан зайсуулагдаагүй. Оронуудай бүхэгэй хоорондо Европа тубидэ ёһотойл экономическа тулалдаан эхилхэнь гээшэ гэжэ шэнжэлэгшэд багсаан туһална.

КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленум дээрэ Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэл тушаа гадаадын оронуудай хэблэл иигэжэ бэшэнэ

ХИТАД

ПЕКИН, декабриин 17. (ТАСС). Һүүлэй табан жэлдэ СССР-эй хүдөө ажахын хүгжэлтын дүнгүүд, хүдөө ажахын продукцинуудые саашадаа бүри ехээр үйлэдбэрилхэ зорилгонууд тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлэй дэлгэрэнгы удхые Хитадай бүхы Центральна газетэнүүд томо гаршагуудтайгаар толилоо.

«СССР-эй хүдөө ажахын туйлалтанууд болон зорилгонууд. Советскэ Союзда бүхы жэлнүүдэйхиһээ ехэ—8 миллиард үлүүтэй пүүд орооһо тараан 1958 ондо хураажа абтаа» гэһэн гаршагтайгаар Н. С. Хрущевой элидхэлэй удхые «Жэньминь Жибао» газетэ толилоо. Газетэнүүдэй элидхэлэй удхые толилхэдоо, жэжэ гаршагуудые хэжэ, СССР-эй хүдөө ажахые һүүлэй табан жэлдэ хүгжөөлгэдэ угаа ехэ амжалтын туйлагдаһые, хүдөө ажахын үйлэдбэриие дэбжээхэ гэргэтэ шэнэ газар элдүүрилгын экономическа асари ехэ удхашанартай байһые онсолон тэмдэглэнэ.

Пекинэй, Хитадай бусад городуудай радиостанциинууд Н. С. Хрущевой элидхэлэй удхые үсэргэлдэр, мүнөөдэр нэгэтэ бэшэ дамжуулаа.

ПОЛЬША

ВАРШАВА, декабриин 17. (ТАСС). Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленумэй хүдэлмэри тухай информационно мэдээсэлые Польшын Центральна газетэнүүд мүнөөдэр толилоо.

Һүүлэй табан жэлдэ хүдөө ажахын хүгжэлтын дүнгүүд, хүдөө ажахын продукцинуудые саашадаа бүри ехээр үйлэдбэрилхэ зорилгонууд тухай КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй абтаһан бүлэгүүдые газетэнүүд томо гаршагуудтайгаар толилоо.

РУМЫНИ

БУХАРЕСТ, декабриин 17. (ТАСС). КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум тухай мэдээсэл Румыниин олониитые ехээр һонирхуулаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союзай хүдөө ажахыда асари ехэ амжалтанууд туйлагдаһан тухай мэдээсэлые үсэргэлдэр олон түмэн хүн зон радиогоор шагнаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тухай информационно мэдээсэлые, нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй удхые Бухарестын бүхы Центральна газетэнүүд томо гаршагуудтайгаар, эли газарта мүнөөдэр толилоо.

Һүүлэй табан жэлдэ СССР-эй хүдөө ажахыда туйлагдаһан угаа ехэ амжалтанууд тухай элидхэл соо хэлэгдэһыень, тусхайлбал, энэ жэлдэ бүхы дээрээ 8508 миллион пүүд тараан хураагдан абтаа, тиихэдэ 3,5 миллиард шахуу пүүд тараан бэлдэхэгдээ гэжэ хэлэгдэһые газетэнүүд тусгаар илгаруулжа толилһон байна.

ВЕНГРИ

БУДАПЕШТ, декабриин 17. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй декабриин 15-да нээгдэһэн тухай Венгриин Центральна газетэнүүд мүнөөдэр мэдээсээ. «Һүүлэй табан жэлдэ советскэ хүдөө ажахы өөрынгөө хүгжэлтэдэ тон ехэ амжалта туйлаа» гэһэн томо гаршагтайгаар нүхэр Н. С. Хрущевой Пленум дээрэ хэһэн элидхэлэй удхые «Непсабадшаг» гэжэ газетэ толилоо. «Хүдөө ажахын үйлэдбэриин зарим һалбаринуудаар Советскэ Союз США-е ахижа гараа» гэжэ «Мадьяр Немзет» газетэ Пленум тухай толилһон материалнуудайнгаа гаршагта онсолон тэмдэглэнэ.

БОЛГАРИ

СОФИ, декабриин 17. (ТАСС). Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай мэдээсэлые, һүүлэй табан жэлдэ СССР-эй хүдөө ажахын хүгжэлтын дүнгүүд, хүдөө ажахын үйлэдбэриие бүри ехээр үйлэдбэрилхэ зорилгонууд тухай КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй удхые Болгариин бүхы газетэнүүд мүнөөдэр толилоо.

«СССР-тэ хүдөө ажахын продукцинууд элбэг дэлбэгээр абтадаг болохонь» гэһэн гаршагтайгаар Н. С. Хрущевой элидхэлэй удхые «Отечествен фронт» гэжэ газетэ толилоо.

ИНДИ

ДЕЛИ, декабриин 17. (ТАСС). КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлдэ Индиин хэблэл ехэ анхарал хандуулна. Газетэнүүд элидхэлэй удхые толилходоо, СССР-эй хүдөө ажахын тон түргэнөөр хүгжэжэ байһые үнэншэмэ тодоор гэршэлһэн тоо, баримтануудые дурдаба.

Ливанай премьер-министрын мэдүүлгэ

КАИР, декабриин 17. (ТАСС). «Аль-Ахбар» газетын тусхай корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө, Ливанай премьер-министр Рашид Караме «Эйзенхауэрэй түсэб» тушаа иигэжэ мэдүүлээ: «Ливан бэеэ даанхай, ямаршье бүлэглэлдэ хамааралсахагүй гэһэн политика бэелүүлнэ гэжэ бидэнэр урда тэрэнь мэдүүлээ һэмди. Бидэнэр орон дотороо ямаршье гүрэндэ үлэмжэ һайн байдал олгохогүйбди, сэрэгэй ямаршье хэлсээнүүд гү, али проектнүүдтэ хамааралсахые зүбшөөхэгүйбди. Эйзенхауэрэй түсэбтэ бидэнэр ямаршье хамаагүйбди гэжэ тоолодог тухайгаа урда тэрэнь мэдүүлээ һэмди. Бидэнэй абаха болоһон гү, али саашадаа абаха туһаламжануудһаа уламжалан бидэнэр ямар нэгэн эрилтэ, ямар нэгэн хязгаарлалтанууд хэрэдхэ ёһогүй. Эйзенхауэрэй түсэбые бидэнэр мэдэрнэгүйбди, энэнь тухай США-да мэдэсэһэн байнабди».

Ливанай гадаадын политика бэеэ даанхай байха, дэлхэйн бүхы оронуудтай хани ёһоной харилсаа тогтоохо, ямар нэгэн лагерьта оролсохогүй, ямаршье хэлсээнүүдтэ хабаадалсахагүй гэһэн заншалта гол ёһонуудта үндэһэлэдэг юм. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ Эйзенхауэрэй түсэбэй үмэнэ ямаршье уялгатай бэшэбди гэжэ Ливан тоолоно гээд премьер-министр онсолон тэмдэглээ.

Шахтёрнуудай забастовко

Японодохи «Убэ Косан» гэжэ нүүрһэнэй компаниин 6 мянган шахтёрнууд забастовко хэжэ дүүргээ. Компаниин эзэд салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай хүдэлмэришэдэй эрилтые хангаха уялгатай болоһон байна.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00917. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 4737.